



De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Eutychio patriarcha Constantinopolitano.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

sanitatis beneficia impetrârunt, ex quibus volumus pauca huc adscribere.
 Peste cor- Apud Cæsaraugustam vir quidam, nomine Iohannes Sanicus, peste exitialiter cor-
 reprus sa- reptus, ita vt salus eius desperaretur, hortatu illustris viri Iohannis Grassia, qui nunc est
 natur. Maioricensis episcopus, & Alphonfi regis Aragoniæ confessarius, multis cum lachry-
 mis B. Vincentio votum nuncupauit, & ilicò curatus est.

In eadem vrbe vir quidam zelotypus vxorem suam tribus in locis letaliter vulnera-
 uit: & licet eius vita iam prorsùs à medicis desperata esset, illa ad B. Vincentium depre-
 candum se contulit, & intra paucos dies conualuit.

Nota mi- Venetiæ habetur culcitra, in qua B. Vincentius decubuit, cum è corpore migraret:
 ra de culci- compertumque est supra quadringentos homines, cum ex deuotione in ea aliquanti-
 tra. spèr iacuisent, tum ab ardentissimis febribus, tum alijs diuersis languoribus ilicò fuisse
 liberatos.

In Maiorica ferunt haberi cucillum, quo fuit indutus, cum in eam insulam na-
 uigaret: eius tactu iamindè ab eo tempore, quo ex ea discessit, vsque in præiens non
 modò febricitantes, sed etiam dæmoniacy, & fœminæ in partu periculose laborantes,
 curantur.

Frater quidam Dominicani instituti Guilelmus Portas, cum in eadem insula bea-
 tus Vincentius esset, pilos quosdam rasæ barbæ illius, ex deuotione multo tempore as-
 seruauit. Is vt audiuit fœminam quandam à dæmone occupatam, quæ multa etiam
 secreta indicaret, pilos illos panno inuolutos, ad eius collum alligauit. Tum verò ma-
 pilis eius pellitur dæmon. lus dæmon acrius cœpit vexare fœminam. Interrogatus cur esset solito atrocior, re-
 spondit se vim magnam sentire capillorum fratris Vincentij Ferrarij, & tandè à fœ-
 mina abscellit, ea penè exanimi relicta. Multi alij solo vestium sancti viri contactu, à
 diuersis & quidem exitialibus morbis erepti sunt. sed ijs commemorandis nolumus esse
 prolixiores.

Superest nunc, vt paucis exponamus, quemadmodùm B. Vincentius sanctorum cata-
 logo adscriptus sit. Et quidem eo tempore, quo ex vita abiit, Martinus V. Romanæ Ec-
 clesiæ pontifex fuit, à quo sanè multi Galliarum Hispaniarumque principes, multæ flo-
 rentissimæ ciuitates & Academiæ, multi ecclesiarum prælati, tum per literas, tum per
 legatos petierunt, vt tam insignem virum in sanctos referret. Et ille quidem eorum pre-
 ces non dubitauit esse æquissimas, voluitque eas in opus conferre: sed quibusdam aspe-
 ris casibus interim incidentibus, res dilata est, non solum ab hoc Martino V. sed etiam
 eius successoribus Eugenio IIII. & Nicolao V. & tandè à Calixto IIII. feliciter con-
 secta est, quemadmodùm ipse vir sanctus longè antè prædixerat.

Hic quædam deerant in exemplari MS. quod vnicum habuimus.

VITA ET MIRACVLA MAGNI ET BEATI PA-
 TRIS NOSTRI EPTYCHII, PATRIARCHÆ CONSTAN-
 tinopolitani, ab Eustathio humili Presbytero eius cõtemporaneo conscripta. Habetur
 in Simeone Metaphraste.

6. Aprilis.

Psal. 67.

Sap. 10.

Matt. 3.

Matt. 10.



MAGNUM nobis argumentum propositum, sed tenuis
 facultas suppetit ad explicandum. Animus ardet, sed friget
 lingua, nec viri magni res admirandas, & vitam optime
 institutam potest enarrare. Cogitatio ampla, sed angu-
 sta dictio. Materiæ multum ad Dauidis turrin adifican-
 dam: sed architectus insipiens & imperitus. Verùm Do-
 minus Deus omnipotens insipientibus sapientiam præbet,
 verbumque suggerit euangelizantibus virtute multa: ac
 digito suo, id est, Spiritu sancto aperit aures surdorum: &
 linguam, quæ vix, aut ne vix quidem ad dicendum moueri
 potest, disertam reddit: qui ex lapidibus etiam potest su-
 scitare filios Abrahæ. Non ignoro eum, cum diues sit, duos obolos ita suscipere, vt eos
 auro & topazio præferat, quippe qui ne calicem quidem aquæ frigida, tantum in nomi-
 ne discipuli datum vnquam aspernetur.

Quid igitur ab hoc munere suscipiendo deterrere nos debet? An quòd ea nobis
 non

nō adest orationis copia, vt pro dignitate possimus virum diuinum laudare? Minimē verò. Neque enim (vt Magnus inquit Basilus) quōd totum inter cælum ac terram interiectum spatium oculis pertransire nequeamus, propterea nolumus intueri, quantum possimus. Itaque nec ego, quauis orationis labore inopia, & argumentum difficile propositum sit, iners atque ignauum ocium amplectar, neque eorum similis ero, qui cum timidi sint, nec vllum habeant vsū nauigandi, solo maris adpectu deterriti, ne experiendi quidem causa litori propinquas vndas audent attingere. Sed beatissimi viri fretus auxilio, populorum studio conabor pro viribus satisfacere. Scio enim illos eo fore contentos, non quantum viro huic magno diuinoque debetur, sed quantum apud me pauperem reperietur. Neque enim illi soli erant Deo grati, qui vitulos ipsi preciosos & oues ad sacrificium afferbant: sed similes item, & turturē, & columbam, parua quidem & vilia, sed pura tamen munera offerentes laudabantur. Ex eo enim, quod quisque habet, non ex eo, quod non habet, censetur. Eo igitur, qui dixit: Qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur, confisus, licet imperitiam meam non ignorem, tamen quæ à magno hoc viro præclare gesta sunt, explicabo: vel potius occasionem peritioribus dabo laudandi eum, qui omni superior est laude, qui que sibi ipse magna est laus: Siquidem (vt Sapiens ait) argentum ignitum est lingua iusti, & labia iustorum stillant gratias. Ingens enim ex veris eius sermonibus splendor fulget. Nec Sol aliena, sed propria luce illustratur. Magnum orbis lumen doctor Eutychnus, aliorum non eget laudibus, vt perfectus ostendatur. Nec illi gloriæ coronam aliunde sumptam imponimus: sed quemadmodum inquit Propheta Dauid: Omnis gloria filia regis abintus circumdata varietate: sic & diuinum illud sacrumque caput omnibus virtutum generibus est exornatum, & tanquam sublimis quædam fax perpetuò splendet omnibus in hoc vitæ pelago nauigantibus, vt ad eam respicientes, in portum tutissimum & quietissimum cursum dirigant.

Hic igitur magnus vir Dei que seruus, Pontifex sanctus, non ab hominibus, nec per homines, sed per Iesum Christum constitutus, alter quidam Iob in patientia iustus, ab omni reprehensione alienus, pius, verus rectè demonstratus est. Verum quoniam de Iob facta est mentio, non alienum erit, vt ex eiusdem historia memorandi huius Pontificis præconia recenseamus, tum propter multa, quæ illi aduersa contigerunt, tum propter fortitudinem, qua illa pertulit. Ac primùm quidem Iob vir fuit in regione Vstii. de, diues gregibus & armentis atque pecunia. Huius autem diuitiæ & copiam in eo sita erant, quod nihil possideret, nihil haberet. Ille pro septem filijs ex vitulis & hircis Deo sacrificium offerebat: hic non pro septem, sed pro decies mille, immò verò pro innumerabilibus populis sacrificium sine sanguine & sine diuisione diuisum semper faciebat. Cæterum quia & regionis, & loci, & generis dignitatem Iob historia commemorat, huius nos item admirandi viri regionem, & locum, & parentes consideremus. Videndum enim eum ex Christianis & Orthodoxis parentibus & auis genitum & educatum fuisse. Radicem inuestigemus, cuius est ramus, & ex fructu arborem agnoscamus. Nam ex arbore iustitiæ vitæ fructus oritur. Qua igitur è regione & loco, & qua ex radice magnus hic fructus ortus sit, si tamen fructus est dicendus, ac non potius vitis florida, & abundans perennis vitæ ramis, & charitatis erga suos pampinis circumuoluta, & loco filiorum exuberans morum pulchritudine, suavesque & maturos virtutis racemos abundè ferens, ex quibus vinum lætitiæ cor efficiens emanauit: quandoquidem est terra, quæ semen suscipiens fructum profert vel trigesimum, vel sexagesimum, vel centesimum: quem quidem fructum edidit fruendum ijs, qui habitu sunt perfectiores, qui que sensus ad discernendum bonum à malo habent exercitatos: si qui sunt, qui id nesciant, intelligere necessarium est.

Magnus igitur hic vir è regione Phrygum oriundus est, & in oppido, quod diuinus Pagus dicitur, natus. Fausto sanè ac præclaro nomine appellatum est hoc oppidum. Quid enim præclariùs, quàm vel à Deo fuisse habitatum, vel diuinum hunc hominem edidisse: vt propheticè quodammodo propter illum sortitum sit hoc nomen? Hic enim vir admirabilis tam gratus in patriam extitit, vt eam muro inexpugnabili circumdedit. Templum enim in ea sanctorum Quadraginta martyrum exædificandum curauit, vt locus ipse multis de causis diuinus vocari debeat, cum refugium & salus sit multarum animarum, eorumque in primis, qui angelicam & solitariam vitam complectuntur. Cum igitur multa in ea regione zizania, id est, homines nouarum rerum studiosi atque hæretici exorti essent, magni huius viri parentes illis obstiterunt. Erant

Luc. 11.

Prou. 10.

Psal. 44.

Iob 1.

Sacrificiū
incruentū,
Missæ.

Matt. 13.

Patria S.
Eutychni.

enim veluti clara quædam lumina, & vitæ verba tenebant, venenatasque feras conculcabant: quippe qui virtutem acceperant calcandi super serpentes, & scorpiones, & omnem potestatem inimici. *Quis* eius patriæ civis auum huius præstantis viri, eodemque nomine Eutyrium ignorat, qui inter sacerdotes excelluit, & gratiam habuit à Deo demonas eiciendi, morbosque curandi? Ante quem à spiritibus immundis vexati, cum in eius vultu præfulgentem gratiam ferre non possent, statim concidebant. Quod malum accidere illis consuevit, qui arcano Dei consilio spiritibus immundis traditi sunt ad carnis interitum, vt spiritus saluus fiat in horrendo iudicij die. Verum clemens & misericors Deus, qui non patitur eos, qui in tentatione versantur, supra vires tentari, cum tentationis prouentu remedium laborantibus per viri sancti manuum impositionem afferebat.

Synesia mater eius. Ex hac sacra radice filia, nomine Synesia pullulauit, quæ nomini suo facile respondit: fuit enim verè prudentiæ mater. Cum igitur rectè educata esset & adoleuisset, oportuno tempore à Domino, viro moribus sensuque simili matrimonio coniuncta, vt paulò post ostendemus, concepit ac genuit filium primogenitum Eutyrium, magni Patriarcham. Antequam enim fingeret seruum suum Deus in vtero, nouit eum: & anrequàm exiret è vulua, sanctificauit, & hoc illi nomen imposuit. Quos enim præsciuit Deus, hos & vocauit: & quos vocauit, hos & sanctificauit. Beata, quæ illum gestauit, quoniam talis patris mater extitit, Anna non minor, quia & Samuele maior hic. Illa enim promissit, se Domino consecraturam filium, quem peperisset. Nam Deo supplicans: Si dederis, inquit, semen viri, consecrabo ipsum in conspectu tuo omnibus diebus vitæ eius. At hæc maius quiddam fecit. Cum enim nihil esset pollicita, Deo fructum suum obtulit. Illa, quem precibus impetrarat, in lucem edidit vnus gentis sacerdotem & Prophetam Samuelem. Hæc illius, quem laudamus, mater, spontè datum totius Orientis Pontificem, & patrem patrum sanctè peperit: & visione, quam viderat, dignum educauit. Cum enim illum adhuc in vtero gereret, lux eam circumfulsit, & lectulum, in quo iacebat, adeò vt eo spectaculo non mediocriter territa, secum ipsa sæpè cogitaret, quidnam sibi vellet res tam admirabilis. Portendebat autem, vt ego arbitror, lucidam ex caestellam, immò verò iustum virum sole septiès lucidiorem oriturum, qui multos in tenebris & inertia sedentes, vt exitus docuit, illustraret.

Sed quid de marito eius, & patre magni huius patrum patris dicemus? Præclarane ipsius facta præteribimus, an de ipso quoque pauca quædam breuiter attingemus? *Quis* vt Alexander (nam illi id erat nomen) æquè generosus? *Quis* Imperatori & Principibus æquè charus? (Nam quantoperè æterno Imperatori Deo gratias fuerit, filij ab eo geniti honores declarant) Inuidia erat in bellis dextera Belisarii, qui summus tunc erat dux. Hunc ille plurimi faciebat, & magno in honore habebat, vt inter strenuos fortesque viros maximè præstantem. Cum igitur & apud Imperatorem, & apud Principes magnam gloriam obtineret hic etiam Christi miles, nulla tamen re magis erat colendus, quàm quòd talis filij pater extitisset. His ergo maioribus & parentibus, viris Christianis & orthodoxis & admirandis, genus duxit magnus hic atque admirabilis vir Eutyrius: & apud ipsos enutritus & educatus, primam ætatulam transegit. Neque verò ipse educationis locus prætermittendus videtur. Est enim magna & felix Augustorum ciuitas. Reperimus autem & D. Paulum Apostolum ortus educationisque suæ mentionem facere, cum ortum se esse dicit in Tarso Ciliciæ oppido, & ad pedes Gamalielis e. ducatum, atque institutum.

Augustopolis est educatus. Quæ igitur magnum Eutyrium ciuitas enutrierit, videamus. Augustopolis dicta est: In qua sanctum etiam ac salutiferum baptisma suscepit, qui multos filios ipse regenerauit, & superiori mundo peperit. Illud item admirandum est, quòd eum auus edocuit. Narrabat enim vir optimus, cum ab auo ad sacrum lauacrum ductus esset, ab illo didicisse, vt cum baptizatus genua esset flexurus, ita præcicaretur: Bonam mihi mentem, Domine, elargire, & fac vt literas discam, & aduersarios meos superem. Quæ quidem institutio à Spiritu sancto profecta est, quo ipse repletus fuit, posteaquàm sanctum catholicæ atque apostolicæ Ecclesiæ baptisma suscepit. Enutritus igitur apud magnum auum in sanctissima eius Ecclesia iuxta Augustopolim, in qua ille erat presbyter & rerum sacrarum custos, in prima sua ætatula literas didicit, mores composuit, in cessum et habitum, atque hilarem vultus modestiam, & omnia denique, quæ ad perfectionem pertinent, percepit. Nec absurdum fore puto, quando ipse quoque puer fuit, si ludicra quædam eius ætatis exposuero.

Domum

Domum in qua cum auro suo commoratus est, in hodiernum usque diem Clonā, id est, ramum appellant. Sic autem appellata est, quoniam in ea duodecim erant aui eius fratres, tanquam eiusdem arboris rami: quam obrēm & Clonades dicebantur: magnarum enim arborum rami quoque ipsi sunt magni. Hic cum multi pueri quadā die essent congregati, institutus est ludus, ut principum & sacerdotum nomina sibi quisque mutuo daret & sumeret. Quidā etiā manu propria nomē suū cum aliqua dignitate in pariete describebat. Quare magnus hic vir diuinitus motus, cum suum nomen scripsisset, adiecit Patriarchæ dignitatem. Sic enim adhuc in eo pariete manu eius ludicris literis inscriptum legitur: Eutyechius Patriarcha. Quis id non admiretur? Lusit quidem & Isaac cum Ismaele, sed Patriarchatūs dignitatem tacuit, quauis Patriarchæ filius esset vnigenitus, & ex ipso tribus profectura multitudo, & multarum gentium patrem fore Deus Abraham promississet. Constat & magnum Alexandria ciuitatis Episcopum Athanasium, ludum eiusmodi cum æqualibus suis constituisse, ut memoriae proditum est ab ijs, qui vitam ipsius conscripserunt. Verum ne Athanasius quidem de se tale quiddam scripsit, aut dixit. Sed magnus Eutyechius solus ab incunabulis, veluti alter Samuel, futura prospiciens, diuino spiritu impulsus, Patriarchalem dignitatem et gratiam sibi à patre luminum datum iri pronunciauit. Omne enim datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, ut ait D. Iacobus.

Cum igitur duodecim iam esset annorum, & eum tempus aliò extra aui domum vocaret, ut implerentur in eo, quæ à Domino fuerant præfinita, non audiuit, quemadmodum Abraham: Exi de terra tua, & de cognatione tua (Neque enim Deo parentes & propinqui eius aduersabantur) Sed, quemadmodum Iacob ab Isaac & Rebecca, ad urbem reginam missus est à parentibus & auro, quem diximus, eo quidem consilio, ut in disciplinis grauioribus erudiretur. Sed maius tamen opus, ut ostenderetur, cum vocabat. Nam ut Iacob in Mesopotamiam profectus, filias Laban Liam & Rachelem accepit uxores: qui sanè Laban mundi figuram gerit, & eius filia Ecclesiam ex Iudæis gentibus, quæ conflata significat: sic & nouum Iacob magnumque Patriarcham Eutyechium Deus, Ecclesia ex utroque populo coniuncta, paulo post nouæ Romæ Pontificem constituit. Verum cum disciplinas, quarum singulas & vulgus & sapientes admirantur, omnes ipse percurrisset, & in vnam quodammodo coëgisset, æqualesque suos superasset, ad eam, quæ vera & sola sapientia est, se totum contulit, nihil mali ex vetere illa & spinosa atque inquinata doctrina trahens: sed, iuxta prouerbium, omnis spinis, ex insipientibus Philosophis, si quid in eis boni & religioni consentaneum erat, tanquam rosas decerpens. Didicerat enim sibi que planè persuaserat, sapientiam huius mundi, ut Diuus Apostolus ait, non sursum descendere: sed esse terrenam, animalem ac dæmoniā, nec vllum spiritūs fructum ipsam complectentibus afferre: cælestem verò sapientiam, primum quidem esse castam, deinde pacificam, modestam, suasibilem, plenā misericordia & fructibus bonis, quibus illi, qui eam colunt, perfruuntur. Hanc summo complexus studio magnus hic Dei vir, bonum consilium cepit, quod non auferretur ab eo, sed quo ipse seruetur. Sic enim ait Sapiens: Bonum consilium custodiet te, & pia cogitatio seruabit te. Quod quidem consilium re ipsa statim executus est per sancti Spiritūs perfectionem. Gratiam non distulit, nec dixit: Cras veniam atque perficiam: sed cum dixisset, Volo, res ipsa confestim subsecuta est. Quandoquidem Deus est admirabilis consiliarius. Omne enim datum bonum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à patre luminum. Verum eoque illud consilium fuit: Ut terra terrena relinqueret, & omnem Aegyptiacam voluntatem sub sabulo sepeliret: cursumque ad montem virtutum, hoc est, ad monachorum angelicum chorum contenderet. Quare re mox latius loquemur.

Cum igitur hoc consilium cepisset, ac super petram, quæ Christus est, rectè ædificatus esset, & firmum ac stabile maneret hoc fundamentum, occasio quædam illi à Deo oblata est, quæ propositum eius paulisper impediret. Quemadmodum enim, qui iter faciunt, atque in ipso itinere inter se colloquuntur, repentino aliquo tonitruo territi, per modicum tempus iter simul atque sermonem intermittunt: eo autem cessante, institutum iter sermonemque repetunt. Sic viro huic admirabili contigit. Dum enim vitæ solitariæ rationem iniret, Pontificatūs illi dignitas oblata est. Summa enim contentione petijt ab eo ciuitatis Amaseorum Episcopus, & quidam alij, ut Lazichenorum Episcopatum susciperet. Horum ille studijs precibusque coactus, cum eam esse Dei voluntatem existimaret, cessit necessitati, seque illi muneri, ut agnum

innocentem, obtulit. Verum cum adhuc in regia ciuitate commoraretur, primum
 Luc. 4. spiritalem Lectoris gratiam accepit, quam Dominus sanctificauit. Accepto enim li-
 bro, legit: & cum illum plicuisset, ministro reddidit. Neque illud praetermittendum
 est, quod primum capillos non obscuro, nec quouis in loco, sed in sancta aede cum
 quadam venerationis occasione deposuit. Quis autem hic locus sanctus fuerit, audi-
 re operae precium est. Gloriosa Dominæ nostræ Dei genitricis & semper virginis Ma-
 riæ templum in Vrbitui regione, in Imperatoris campo situm, omnibus est notum.
 In hoc ex parua ætate magnus hic vir die noctuque diuinis precationibus vacabat, &
 sancti corporis preciosisque sanguinis Christi Dei nostri communionem sumebat.
 Hic ille, tempore iam id requirente, spirituales sacerdotij gratias accipere concupuit.
 Verè altera Sion declarata es sancta Christi matris Ecclesia, quoniam in te missus est
 Spiritus sanctus super diuinum hunc & Apostolicum virum. Et tu vir Dei deside-
 rio desiderasti gratiam, cuius iam diu amator eras, quamque in ipso sanctuario acci-
 pere expetebas.

Quid igitur actum est? Paratus erat, qui preciosum illius caput tonderet. Priuatum
 quærebant locum: & dignus repertus est. Ecquis iste locus? Sanctum baptisterium. Il-
 luc concesserunt. Cumque non inuenirent, vbi confiderent, Dei prouidentia factum
 est, vt in almi lauacri crepidine is federet, & contra ipsum atque, tondentis voluntatem,
 diuino tamen consilio, contigit, vt omnes eius capilli in lauacrum deciderent. Admi-
 ratione digna sunt, quæ magno viro acciderunt. Sacer enim fons, qui iam ipsum re-
 generaueret tanquam mater, rursùm capillos eius suscepit: quod quidem mea senten-
 tia, significabat, innumerabilem hominũ multitudinem per ipsum in eo sacro huius
 augustæ ciuitatis fonte regenerandam. Sicut enim nemo potest celi stellas, aut arenam
 maris, capitisve capillos enumerare: ita nemo poterit numero comprehendere rega-
 le sacerdotium, gentemque sanctam, quam per aquam & spiritum regeneratam, Deo
 vir sanctus obtulit. Eo igitur capillorum in sacrum fontem lapsu, id fuisse præsignifi-
 catum existimo, & propterea silentio prætereundum esse non censui. Et ipse cuncta,
 quæ sibi contingebant, tanquam à Deo missa, suscipiebat, & diligenter obseruabat. Id
 cum euenisset, decreuit se nunquam abluere, nec aqua communi caput irrigare. Quod
 quidem re ipsa præstitit, illotus manens vsque ad finem vitæ suæ. Paruit enim illi Dei
 mandato: Vouete, & reddite Domino Deo vestro: Et Bonum est viro, cum tulerit iu-
 gum ab adolescentia sua. Et hæc quidem ante primum gradum acta sunt.

Nunquam
 lauit ca-
 put.
 Psal. 75.
 Thren. 3.

Fit diaco-
 nus.

Item pres-
 byter.

Luc. 3.

Psal. 106.

Psal. 22.

Esa. 55.
 1. Reg. 16.

Matt. 13.

Quid postea? Paulò post & alter Stephanus apparuit, cum Diaconi iugum subisset,
 factis & verbis potens, vita & moribus multos componens ac docens, quomodo diui-
 num ministerium perficere oporteat, & in domo Domini versari, quæ est Ecclesia Dei
 viuens. Sed cum paruo tempore in gradu Diaconatus ex diuinorum Canonum præ-
 scripto mansisset, vt de pluribus bene mereretur, ad Presbyterorum cathedrã proue-
 ctus est. Considerate autem, quo modo, ordine & ratione illi cuncta cesserint. Nihil
 præter ætatem, omnia perfecta, omnia diuina gratia plena. Ordinis autem ratio cum
 omnibus in rebus, tum in gradibus pietatis optima est. Cum triginta esset annorum, Pre-
 sbyter creatus est, ætate corporis cõgruente ad perfectionem accedens. Hanc ætatem
 Christus super omnia Deus videtur honorasse, qui cum triginta esset annorum, bap-
 tizatus est, me, & quæ mea sunt, omnia sumens, vt ego, quæ illius sunt, per personæ con-
 iunctionem acciperem. Cum igitur in Presbyterorum sede consideret, cumque, vt in-
 quit David, exaltarent in Ecclesia populorum, & in cathedra Presbyterorum lauda-
 rent, gradum illum quoque exemplo suo decorauit: cum non simul satus esset atque
 editus, vt fabulæ Gigantes fingunt, neque vt repentini quidam, & die vno, tanquam è
 luto formati populorum Præsides. Non enim repente ad eum gradum venit. Nam is
 non erat, qui gradum persequeretur: sed gradus ipse illum secutus est, vt ait scriptura:
 Misericordia tua, Domine, subsequetur me. Cum igitur omnia ex diuino præscripto
 & lege perfecisset, iamque speraretur Lazichenorum futurus Episcopus, ab ea remo-
 tus est cura ab ipso Deo, qui meliora semper ac præstantiora prospicit seruis suis. Ne-
 que enim cogitationes meæ, cogitationes vestræ, inquit Dominus per Prophetam.
 Homo quippe in faciem respicit, Deus autem intuetur cor.

Cum igitur consilium illud mutatum esset, & Lazichenæ vrbs Episcopatus ad ali-
 um deuenisset, pristinum propositum complexus, incorruptas diuitias tractare decre-
 uit, & prudentem patrem familiã imitari, qui promens ex thesauris suis omnia noua
 & vetera, preciosam emit margaritam, & superlucratus est. Sic & vir admirabilis blan-
 das vl.

DE S. EUTYCHIO PATRIARCHA CONSTANTINOP.

583

das vitæ voluptates & sensus pulchrè commutauit: dansque temporaria, vt acciperet sempiterna, propter excellentem cognitionis magnitudinem, imitatus est Apostolos, qui, relictis omnibus, secuti sunt Christum. Se totum solitariæ vitæ tradidit, monachi vestem induens, & re atque habitu & sermone philosophiâ illam amplectens, quam ex vtero matris adamauerat. Imitatus est Eliam Thesbitem & Iohannem Baptistam, qui exercitationis viam imitari volentibus ostendentes, solitudinem primi coluerunt. Quamquam magnus Euty chius non solitudinem, non Carmelum, sed Amaseorum metropolim elegit, vbi desiderio suo satisfaceret. In hac enim ciuitate sanctum est monasterium, quod sanctissimi quondam Episcopi Meletius, & Vranus, & Seleucus ex ædificandum curarunt. Ac Meletius quidem & Seleucus, cum sanctissimam Amaseorum Ecclesiam rexissent, in ea sanctè dormierunt, & in hodiernum vsq; diem miracula & curationes operantur. Nam de magno quidem Seleuco miraculum celebratur, quod per illum Deus, cum adhuc viueret, operatus est.

Matt. 19.
Fit Monachus.

Cum enim fames grauissima regionem occupasset, non mediocri periculum erat. Etenim cum ex horreo, quod adhuc manet, totum esset frumentum exportatum, custos non ferens flagitantium impetum, ad sanctum Seleucum accessit, horreique clauis reddidit: Non est, inquit, frumentum in horreo, & efflagitantis populi multitudinem ferre non possum. Acceptas clauis vir sanctus in lectulo suo posuit, & per totam noctem, vt solitus erat, precari Deum non destitit, vt admirabilem potentiam suam ostenderet, quò populum suum alere posset ac sustentare. Postridie igitur mane, cum ad sanctum Episcopum de more religiosissimi clerici venissent, ipse ad custodem: Accipe, inquit, clauis, frater, & subueni pauperum necessitati. At ille rursus iureiurando affirmauit, nihil in horreo esse frumenti. Cumque obstinatus in incredulitate persisteret, ad clericos conuersus vir magnus: Benedictus, inquit, Dominus: Abite cum illo, & cognoscite, vtrum vera dicat, necne. Cum autem abiissent, & vellent ostium aperire, vix potuerunt introire præ frumenti multitudine. Manet autem ad hunc vsque diem inscriptum testimonium, Centies mille frumenti modios ex horreo sancti Seleuci precibus exportatos. Hactenus de beato Seleuco. Vranij verò, qui in Ibèris sedem obtinuit, & illic defunctus est, tumulus adhuc curationes elargitur: idque patet ex ægrotantibus, qui in æde, in qua sanctus hic requiescit, ad eius tumulum passim appropinquantes, morbis liberantur, & sani cursitant collaudantes Deum.

Seleuci episcopi miraculum insigne.

In hoc igitur magno monasterio, quod ipse postea tum ædificijs, tum cultu diuino, tum prouentibus amplificauit, monachi magnus Euty chius habitum induit. Cumque succinctos haberet lumbos in veritate, & sancti Spiritus armaturam suscepisset, torius monachorum coetus in ea metropoli gubernandi prouinciam cepit: ex quo Catholicus, seu Generalis appellatus est. Qua quidem dignitate nihil elatus est, nec eam in animo suo magnificabat, Omnem enim caducæ ac miseræ, huius vitæ splendorem, vt inanem, aspèrnat: quippe qui hominis gloriam, vt florem fœni esse non ignoraret. Itaque cum maximus esset omnium ac primus, ita se gerebat, vt si vnus è multis extitisset. Sic enim Dominus præcipit: Qui vult inter vos esse primus, sit omnium vltimus & minister. Dictum enim illud: Dux aliorum es constitutus, ita te gere, vt si vnus esses ex illis: planè meminerat & obseruabat. Iam cum omnia non ex igno tempore, nempe decem annorum spatio in eadem mansione degens, eique præsidens, fecisset & docuisset, multosque Deo cohortationibus & doctrina sua lucratus esset, illud Euangelicum obseruans: Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. & illud: Melius est nomen bonum, quam diuitiæ multæ, meruit illa verba audire: Eugè serue bone & fidelis, super pauca fuisi fidelis, super multa te constituam. Et sic illustris effectus est, vt cum in star ardentis & absconditæ lampadis sub modio esset, electus sit, vt super candelabrum positus, fideles omnes illustraret, & omnibus, vt ciuitas super montem posita, clarus fieret. Sed quomodo hæc gesta sunt? Dei prouidentia factum est, vt in negotio quodam, ad omnes Christianos pertinente, magni huius viri opera requireretur. Negocium autem fuit eiusmodi:

Habitu monachi induit Euty chius.

Esa. 40.

Mar. 10.

Ecl. 32.

Matt. 5.
Prou. 22.
Matt. 25.

Scitis vos omnes, viri studiosi, sanctum Concilium quintum in hac regia ciuitate fuisse celebratum, regnante Diuo Iustiniano Imperatore, qui Christianæ religionis studiosissimus fuit, & diligentissimus in congregandis sanctissimis Episcopis, qui tria illa capita dijudicarent, id est, Theodori scripta contra duodecim capita sancti Cyrilli: & epistolam Ibæ, ad Marim Persam conscriptam: & Theodori Mopsuestiæ Episcopi Iudaicas nugas & maledicta. Quæ quidem diligenter explorata, & iuste impro-

Conciliū V. œcumenicum.



bata, meritoque damnata fuerunt ab ipso sancto œcumenico Concilio. Cùm igitur omnes Episcopi sanctissimi conuocarentur, Amaseorum item Metropolita accerseretur, ut ad hanc urbium reginam, harum quæstionum gratia se conferret. Verùm cum infirma corporis valetudine ille impediretur, Deo ita prospiciente, ut latentis huius sancti viri Eutychie thesaurus manifestus fieret, primum Metropolitanus per alios probos venerandosque viros, qui erant per suafuri, ut regnantem hanc ciuitatem acciperet: deinde ipsemet illum hortatur, ut sibi velit obsequi, & pro se ad Concilium prompto animo, ut qui sit dogmatum diuinorum peritissimus, proficisci. Cessit vir sanctus cohortationibus. Erat enim ita promptus ad obtemperandum, ubi salutis lucrum sperabatur, ut tardus ad obsequendum, ubi animæ detrimentum & damnum erat propositum. Verùm cum initio rem ægrè ferret, ut Moses olim, cùm in Aegyptum ad liberandos filios Israël mitteretur, vidit & nouus hic Moses, si non rubum ardentem, at clibanum, ut Abraham, conflagrantem. Audiuit & vocem, non quæ diceret: Nè appropinques huc: aut, Solue calcamentum è pedibus tuis: quibus verbis præcipitur, ut terrene carnalesque cogitationes deponantur: sed verba similia: Abraham, Abraham, Per me, metipsum iuravi, dicit Dominus, benedicens benedicam tibi, & multiplicans multiplicabo te: & erit semen tuum sicut astra cæli. Tor enim talesque sunt, qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex aqua & spiritu, & alijs spiritalibus gratijs illi nati sunt filij. Quæ autem visio illa fuerit, quam vidit, & quæ illa vox, quam audiuit, commemorare est operæ precium. Rursum nouus Ioseph, rursum nouus Daniel fit magnus hic vir.

Exo. 3. & 4.
Gen. 15.

Exod. 3.

Gen. 22.

Iohan. 1.

Visio S. Eutychie.

Psal. 103.

Luc. 19.

Constanti
nopoli de-
git apud
Menam.

Nota mo-
rem hære-
ticorum.

1. Reg. 13.
4. Reg. 23.

Rom. 8.

Videbam, inquit, in visione noctis digitum manûs Domini in firmamento cæli, & montem sancto monasterio imminenti, (Est enim mons ille valdè sublimis & excelsum, in quo sancti martyris Thalæi ædem constructam videmus) cuius vertex mihi à digito illo ostendebatur: & vox audiebatur, dicens: Illic eris Episcopus. Quis per montem illum aliud, quàm urbium reginam, ut exitus docuit, significari existimasset? Est enim verè montium reliquorum ac ciuitatum vertex atque fastigium, de quibus ait Dauid: Rigans montes de superioribus suis. Siue enim virtutes angelicas, siue montes ipsos & ciuitates intelligas, utroque modo veritas apparet. Cùm igitur visionem hanc vidisset, Deum, qui illam ostenderat, deprecabatur, ut sacrum illud munus & periculum, quod ex eo immineret, à se transferret: ut quæ sibi potius concederet, in futura vita bonis illis, quæ iustis promissa sunt, perfrui, atque audire verba illa: Esto super decem ciuitates: Sed Deus, qui nubes ducit ab extremis terræ, qui quæ à gregibus ouium vocauit Dauid, vixitque illum prophetam & Regem, elegit & mitem hunc virum, & occasione illa, quam dixi, in urbium amplissimam duxit. Mansit autem apud Patriarcham, qui tunc erat. Menas appellabatur, eratque vir sanctissimus & diuinus. Cumque angelicam ageret vitam, futuraque prospiceret, magnum Eutygium hortatus est, nè à se discederet: ostendensque illum sancto clero, dixit: Hic monachus erit successor meus. Confessum autem illi misit ad Imperatorem, apud quem cùm de rebus propositis disputaretur, apparuit omni diuina humanaque disciplina instructissimus. Cumque congressus esset cum hæreticis, qui soliti sunt verbis digladiari, non ad utilitatem, sed ad simpliciorum euersionem: illi non potuerunt resistere sapientiæ & spiritui, quo loquebatur. Cùm enim quidam negarent eos anathemate feriendos, qui post mortem depræhensi essent hæretici, ipse diuinarum scripturarum testimonijs anathemate puniendos esse demonstrauit. Rex enim Iosias, inquit, cùm id prophetia antè significasset, ossa eorum, qui vitulis immolauerant, post mortem effodit atque combussit. Idem ergo in hæreticos seruandum est, ut post mortem anathemate damnentur.

Hunc igitur Imperator & qui adstantes admirati, magnoperè coluerunt & obseruauerunt. Itaque maiore cum libertate deinceps in regia versabatur, & maiores cognitionis eius diuitiæ apud Deum atque homines declaratae sunt. Amabat autem cum Imperator, immò verò Imperatorum ac regum omnium Dominus: cui cùm ante ortum nostrum nota sint omnia, (quos enim præsciuit & prædestinauit, hos & vocauit & glorificauit) magnum etiam Eutygium summa cum gloria vocauit ad Pontificatus dignitatem. Paucis enim post diebus sanctus Dei seruus Menas, regis urbis Patriarcha, de quo mentionem fecimus, in senectute bona & dierum plenus, quos cum Dei gratia transegerat, hinc ad angelorum & sanctorum Patrum vitam migravit. Cuius quidem obitus nuncio ad Christianissimum Imperatorem perlato, multi certatim incredibili studio conabantur amicos Imperatoris promissis & muneribus corrumpere,

pere, vt hominibus indignis Pontificatum deferret. Sed qui omnia facit & mutat, qui que corda scrutatur & renes, Deus, in manuque sua cor regis continet cum finibus terrarum, quietissimi Imperatoris cor ad virum dignum inclinauit. Qui celeriter vni è referèdarius (Petrus hic appellabatur) mandauit, vt quæreretur & teneretur, & congruenti honore custodiret magnum Eutyrium. Quod sanè factum est. Sed audite visionem, quam is, dum feruaretur, vidit. Videbar, inquit magnus ille vir, magnam quandam & præclarā domum videre, & lectum splendide stratum, in quo mulier, nomine Sophia iacebat: quæ cum vocasset me, ornamentaque demonstrasset, vidi mox domui adiacens solarium niue repletum, & puerum in solario stantem, nomine Sotericum, qui è solario casurus videbatur, nisi ego præueniens, è niue eductum à lapsu conseruāsem. Hoc viso quid aliud significabatur, nisi pulcherrima ecclesiæ sanctissimæ opera? Hæc enim erant illa ornamenta. Per puerum autem in niue periclitantem, dogmatica disciplina laborare indicabatur. Quæ quidem omnia, sancti viri præidentis operam & diligentiam requirebant.

Cum igitur hæc ita processissent, sancto Clero sacroque Senatui liberè consilium suum exposuit Christi studiosissimus Imperator, affirmans, se de illo Diuinam visionem vidisse. Cum enim, inquit, in æde sancti Petri principis Apostolorum, in qua Senatus habebatur, me somnus complexus esset, in quiete vidi Principem Apostolorum mihi magnum Eutyrium ostendentem, dicentemque, Fac, vt hic sit Episcopus. Hæc cum ita se habere iureiurando affirmaret Imperator, omnes ipsius contentionem ac studium, quod diuino quodam splendore vultus declarabat, conspicientes, vno animo, eademque mente, & cunctis suffragijs, atque vna voce ante tempus conclamauerunt: Dignus est, dignus est. Cum igitur illi omnia ordine & ex Diuinorum Canonum præscripto contigissent, & tempus esset, vt sacrarum manuum impositione & initiatione consecraretur pater & magister ipsorum, adducitur ad sanctum altare, qui multos ad illud sacerdotes atque pontifices erat adducturus: precibus ac manu, & diuinis ac venerandis oraculis consecratur, sancto Spiritu inungitur: vel potius sanctificatus ipse, vicissim præsentibus omnes Pontifices sanctificat: ouis errantis typum super humeros tollit: in sedem sublimem ascendit, in folio sedet: atque pastorum principem Christum in cælum reuertentem imitatur. Dicit enim ipse quoque populo vniuerso verbum illud, quod coniunctionem conciliationemque & conseruationem significat: nempe, Pax omnibus: & ab omnibus illud vicissim accipit. Præclare diuinus David antè de ipso pronunciauit: Quam magnificata sunt opera tua Domine: omnia in sapientia fecisti. Quæcunque enim in hunc acta sunt, diuina sunt plena sapientia, lætitiæque fides omnes afficiunt.

Aequum autem est, vt annorum ipsius numerum cognoscatis, vt quàm perfectus plenusque concurrerit, intelligi possit. Quadagesimo ætatis suæ anno creatus est Patriarcha. Par enim erat, vt omnia perfectio viro essent perfecta. Hunc quippe numerum in diuina scriptura, tanquam mysticum perfectumque reperimus. Nam & Isaac, ex Sara Abrahamæ filius vniogenitus, cum quadraginta esset annorum, Rebeccam duxit uxorem, cum ad illud usque tempus in virginitate permanisset: qui profecto Isaac Christi mysterij, & Ecclesiæ ex gentibus congregandæ figuram expressit. Quid Moses ille magnus, seruusque Dei? Nonne cum quadagesimum ageret ætatis annum, fratres suos inuicit in Aegypto: & cum vidisset Aegyptium quendam iniuriam Iudæo afferentem, illi, qui afficiebatur iniuria, Aegypto interfecto, auxilium tulit? Expletis rursus quadraginta annis, in Madian diuina illa visione, quam in monte Sina vidit, factus est dignus, quod rubus, cum arderet igni, non comburebatur: Audiuit & vocem dicentem sibi: Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, & gemitum eorum audiui, & descendi, vt eruerem ipsos. Veni, & mittam te in Aegyptum. Quid hoc significat, nisi ipsum eligi præfectum & liberatorem filiorum Israelis? Iam quomodo leges diuinas, digito Dei in tabulis inscriptas, accepit? Nonne posteaquam ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, in quibus & noui Testamenti mysteria didicit? Ac merito quidem Moses duplicem hunc numerum adhibuit, cum esset lex, & sub ipsa lege. Imperfecta enim est lex. Quid omnium saluator ac liberator Christus Iesus, qui legem impleuit? Nonne ipse quoque numerum hunc obseruauit, cum dies quadraginta & totidem noctes ieiunauit, omnemque mox tentationem atque omnem impetum inimici sustinuit, deditque potestatem hominibus calcandi super scorpiones

& ser.

Luc. 24. & serpentes, & omnem potestatem inimici: Et post resurrectionem non ne varijs modis
Acto. 1. versatus cum sanctis Apostolis ac discipulis suis, quadragesimo die benedicens illis,
discessit ab eis, & ferebatur in cælum, relicta illis & per ipsos Ecclesiæ suæ pace, quam ac-
quisiuerat sanguine suo? Ex multis hæc pauca volui commemorare, vt ostenderem
omnia, quæ in sanctum huc virum collata sunt, Diuina quadam gratia cōtemplatione
digna processisse.

Verum quis deinceps fuit, cum esset consecratus, & sublimē illam dignitatē accepit?
Acto. 2. Sanctitas ei similis, quæ per linguas ignitas super singulos Apostolos descendit, su-
per ipsum item requieuit: & Spiritu sancto plenus, loqui cœpit, quemadmodum ipse
Spiritus dabat eloqui. Merito posset hic aliquis totum illum scripturæ locum accom-
modare: Erant autē in Hierusalem viri religiosi ex omni gente, quæ sub cælo est. Verē e-
nim ex omni gente erant religiosissimi episcopi in noua Hierusalem Constantinopoli
cōgregati, triū illorū capitum gratia, quæ antē recensui. Cum igitur cōuenisset multitu-
do & confusa esset, audierunt ipsum loquentem alia lingua aduersus diuersas linguas
hæreticorum. Alia enim est rectē loquentium, & in recta fidei confessione manenti-
um lingua: alia eorum, qui in superbia sua loquuntur iniquitatem aduersus Deum al-
tissimum. Itaque ignita sancti viri lingua sustulit eos in finem, Spiritus sancti ope, & san-
ctissimis episcopis adiuuantibus: vt Moses Israëlitarū ferens opem, Aegyptiumq; pecu-
Exod. 3. tiens. Dogmata enim hæreticorum, à veris Israëlitis tenebrosa execrandaq; existi-
mantur: quamobrēm & damnata, sub sabulo sepeliuntur. Iam quæ in magno illo quin-
to Concilio acta fuerint, scitis vos omnes viri doctissimi. Quare non est necesse, vt ali-
quid de illis dicamus. Quod si qui sunt, qui ea ignorent, facile poterunt intelligere. Sed
hoc loco congruit id, quod à Dauide dictum est: Sacerdotes tui induantur iustitia, &
Psal. 131. sancti tui exultent, Itemque illud, quod ab Apostolo dictum est. Induite armaturam
Ephē. 6. spiritus sancti, quod possitis omnia tela inimici ignita extinguere. Indutus igitur lorica
iustitiæ, & calceatis pedibus in præparatione Euangelij pacis, in omnibus sumens scu-
tum fidei, & galeam salutis, & gladium Spiritus, quod est Verbum Dei, spinas amputa-
uit, & vias asperas, planas reddidit, eiecit lapidibus, id est, maledicis & detestandis hæ-
reticorum sermonibus, ex vera fidei via, & medium maceræ parietem soluens, per
sanctorum dogmatum expositionem & comprobationem, sanctissimis Dei Ecclesijs
pacem reddidit.

Res autem accidit admirabilis, & illius animo digna: quæ, vt arbitror, vel potius scio,
4. Patriar. nunquam accidet, nec est euentura. Cum enim multa diuersis locis atque temporibus
Synodo. sancta Concilia celebrata sint, ex quo religio Christiana constituta est, nemo vnquam
nisi magni huius atque diuini viri tempore, quatuor simul Patriarchas conuenisse me-
morat. Itaque cunctis dubitationibus & controuersijs, non violentia, nec necessitate,
aut partium studio atque affectione, sed demonstrationum & cohortationum vi dis-
solutis, summa pax & magna tranquillitas in Dei ecclesia est consecuta. Quatuor au-
tem Patriarchæ sunt hi: Vigilius veteris Romæ, Eutychius hic nouæ Romæ, Apolli-
narius magnæ Alexandriæ, Dominus Antiochiæ: qui tanquam vnus in corpus ex qua-
tuor clementis conflati, vnanimis, idemque sentientes, manus inter se coniunxerunt,
vt oraculum illud Psalmi testatur: Flumina plaudent manibus in idipsum: Montes ex-
Psal. 97. ultabunt. Et quod à Zacharia dictum est: Erit in die illa commotio Domini super eos
Zach. 14. magna, & capiet vnusquisque manum proximi sui, & manus eius cum manu proximi
sui coniungetur: & Iudas pugnabit in Hierusalem, & congregabit robur omnium po-
pulorum per circuitum. Quadruplicem igitur & auream quodammodo quandam
magnam catenam conficientes, in templum Dei, hoc est, in magnam Ecclesiam ingres-
si sunt, & Diuinum incrementumque sacrificium obtulerunt, semel & solum Christum
Dominum, pastorumque principem imitati, qui vnica oblatione sanctificauit vniuer-
sos, semel passus in fine seculorum. Omitto, quod sacerdos semel in anno in Sancta san-
ctorum ingrediens, patriæ figuram & vmbra exprimebat. Quatuor hi fluij tollentes hæ-
reticorum, quæ apud fideles sunt maculæ quædam & sordes, eiecerunt à vocibus a-
Psal. 92. quarum multarum, id est, scripturarum & Patrum testimonijs: latitiamque &
gaudium sanctis montibus, hoc est, Christi ecclesijs pepererunt. Quis vidit, quis audi-
uit res eiusmodi? Pulchri sanè, & admodum pulchri sunt fluij, qui egrediuntur è pa-
radiso: multo tamen magis laudandi sunt quatuor hi, qui in paradysum ingressi sunt.
Ecclesia, Paradysus enim est Ecclesia Dei, in qua plantati sunt, in montem hæreditatis, in ha-
bita.

bitaculum paratum, quod Dominus sanctificauit, quod parauerunt manus eius, qui regnat in seculum & vltra: Horum igitur consensu & coniunctione Dominus Deus no-
 ster fortis & potens in bello, curru Pharaonis & exercitum eius proiecit in mare, dele-
 ctos hæreseum fautores, triumque capitum impietatem demergens, nouo nimirum
 Mose manum tollente, & virga, id est, cruce filios contumaciæ in aqua maris suffocan-
 te. Filij autem Israel ambulauerunt per siccum in medio maris.

Cum igitur ex quatuor Pastorum concordia rectoque sensu, factum esset veluti v-
 num ouile, atque vnus pastor, & omnis disciplinæ moderatio super sacerdotes & sa-
 cerdotum præfules conquiesisset, discesserunt ad suas singuli ciuitates & populos ma-
 gno cum gaudio. Ac diu quidem tunc omnes vbique Ecclesiæ Dei in pace versatæ
 sunt. Ambulabant enim & edificabantur in timore Dei, & sancti spiritus consolati-
 one replebantur. Relictus autem est solus, nouus hic omnibus in rebus Iacob & ma-
 gnus Patriarcha Eutyechius. Nam vt ille quodam luctatus est non cum homine (neque
 enim is homo fuit, qui benedixit Iacob, & mutauit nomen eius in Israel: Quoniam
 si fortis, inquit, fuisti luctando cum Deo: & quæ sequuntur) ita hic aduersus prin-
 cipes & potestates, aduersus mundi rectores tam visibiles, quam inuisibiles, solus pro
 Christo Deo nostro bellum suscepit, solus subiit Ecclesiarum sollicitudinem, restititque
 vsque ad sanguinem, nocte & die pugnans aduersus hostes veritatis. Graues enim &
 Arabici lupi non desinebant Dei gregem oppugnare, mala excogitantes, & loquentes
 peruersa, captiuasque ducentes animas simpliciorum. Non exiguo tempore hic Dei
 seruus creditum sibi gregem à Pastorum principe Christo, super aquam refectionis &
 in loco pascuæ collocauit, quod firmum erat, conseruans: quod fractum, alligans: quod
 debile, confirmans: quod aberrabat reducens sermonibus & rationibus opportu-
 nis, vt peritus pastor. Ardore diei & glacie noctis vrebatur, vt Iacob Patriarcha, qui
 pro Lia & Rachele seruiuit, Laban pecora pascens annis quatuordecim. Verum ille
 pro ouibus rationis expertibus labores perfererat: quorum quidem laborum mer-
 ces erat manifesta. Nam quæ sublimioris speculationis sunt, coniugium scilicet illud
 Iacob cum duabus sororibus, ea figuram quandam præ se ferebant Ecclesiæ, ex Iu-
 daïs & Gentibus congregatæ, quam Christus omnium Deus sibi despondit. Aliam
 autem orationem hæc requirerent. At magnus hic vir Dei Eutyechius pari annorum
 numero, quot sunt Apostoli, Christi gregem pauit, quem ipse Pastorum princeps Apo-
 stolorum principi Petro commendauit: Si diligis & amas me, inquit, pasce oues
 meas, & pasce agnos meos. Nanque oues has cruce obsignatas, & virtutibus varias in
 vnum ouile, id est, in sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam congregatas, alie
 no non seruientes nec audientes, conseruauit. Oues enim propriæ semper audiunt vo-
 cem veri pastoris. Neque enim fuit mercenarius pastor, neque vt fur, aut latro, aut pere-
 grinus, aut alienus, in ouile ingressus est: sed diuina lege & optimo ordine cum discipli-
 na & gratia congruente, commendata est illi Ecclesia Dei, quam virginem castamque
 Domino conseruauit.

Ceterum hoc ferre diu non potuit inuidus atque honestatis inimicus diabolus, qui
 insolens ac superbus dicit: Fortitudine mea capiam orbem vniuersum, tanquam ni-
 dum: & tanquam oua derelicta tollam, & auferam manu mea fines gentium. Cum enim
 florentem ac plenam Christi arcam cerneret, & frumentum maturum ac multiplex,
 & ad cælum vsque pertingens, quid fecerit zizaniorum sator, & generis nostri ho-
 stis, quid machinatus sit sapiens ille ad faciendum malum, quomodo zizania in fru-
 mentum coniecerit, videamus. Specie pietatis & honoris ignominiosi (vt ait Apo-
 stolus: Zelum habent, sed non habent scientiam) tanquam aper de sylua & singularis
 ferus per simplices pulchram Ecclesiæ vineam deuastare aggressus est: & ventos im-
 misit, atque procellam in domum bene super petram edificatam, immò verò in ipsam
 petram. Quæ tamen firma permanfit, illaq; vt puluis paulo post dissoluta sunt. Verum
 quinam zelus iste fuerit, seu gloria, aut pietatis species, paucis explicemus. Scitis vos
 omnes, qui pij Imperatoris Iustiniani diuinorum dogmatum studium meministis,
 quomodo is in eam potissimum curam incumberet, vt omnes hæreticorum rationes
 vnà cum ipsis hæreticis improbaret & euertaret: quod quidem & fecit tum argumen-
 tis & demonstrationibus, tum restimonijs scripturarum. Hic nescio quo authore &
 magistro coepit execrabilem ac detestandam & perniciosam opinionem illam sub spe-
 cie religionis probare, quæ Domini nostri Iesu Christi corpus ex ipsa diuinitatis con-
 iunctione incorruptum asserbat. Quæ quidem, vt cancer, serpens atque depascens,
 totum

Exod. 15.

Gen. 32.

Hæretici
nō cessant
insidiari
ouibus
Christi.

Gen. 31.

Iohan. 21.

Esa. 10.

Torque-
tur diabo-
lus inui-
diā.

Rom. 10.

Iustiniani
Imp. pium
studium.Labitur in
errorem
Aphthar-
docitarū.

Vide Nice-
pho. Eccle.
Hist. li. 17.
cap. 29.

totum propè orbem perdidisset, nisi noster Phinices antevertens restitisset. Sed quod huic morbo remedium adhibitum est? Sanctorum Apostolorum & Prophetarum atque Doctorum testimonia, & demonstrationes sunt multæ, quibus vsus est ille ad pestiferum illum morbum opprimendum. Perniciosa enim omninò pestis est, affirmare, incorruptum fuisse Domini nostri Iesu Christi corpus ante resurrectionem. Quis enim adeò stultus est, ut Domini corpus ex eo, quòd cum diuina natura copulatum fuit, incorruptum asserat, cum, hoc concessio, colligendum sit necessàriò, fictam & simulatam humanæ carnis susceptionem extitisse? Quomodo enim incorruptum corpus pati potuit, aut circumcidi, aut pannis inuolui, aut lacte nutrir? Quæ si illam vitæ largitricem carnem subijsse credimus, Crucem item, & clauorum foramina, & lanceæ vulnus cõfiteri oportet. Incorruptum igitur de illo dici non potest, nisi per hoc verbum intelligamus, corpus illius nulla vnquam fuisse peccati macula contaminatum, aut in sepulcro non esse dissolutum. Verùm hæc à magno diuinoque doctore Eutychio scriptis studiosè sunt & acriter disputata. Ex quibus, si quis veritatem ignorat, facile eam poterit intelligere. Longiores enim essemus, si ea vellemus persequi. Videamus igitur, quid, postea, quàm patrum attulit testimonia, consecutum sit.

Caro Christi
si viuifica-
ca.

Ezech. 3.

Cum magnus hic vir longa oratione Imperatori, non esse id Ecclesiæ Catholicæ dogma, comprobasset, animam suam, (ut ait Ezechiel Propheta) quæ ad propositum pertinerent explicans, seruauit. Illi verò malorum inuectores, in peccatis suis perierunt. Instar enim sæpè cadentis guttæ & petram excauantis, Imperatori persuaserunt. Atque huius quidem improbæ opinionis magistri, execranda nugacis Origenis & Euagrii & Didymi dogmata defendebant. Quorum nomina libens prætereo, nè malo malum rependere videar, & contumelia calumniam persequi, & contra propositum & mores sancti Eutychij facere: qui ex beato Saluatoris nostri mandato, non esse malum pro malo reddendum, sed contra potius maledicentibus benedicendum, & pro persequentibus precandum, tum factis, tum verbis docuit. Quamquam silenda potius videntur, quàm prædicanda, quæ tunc gesta sunt. Quæ obrèm ut ipse vir sanctus edocuit, quæ silentio sunt digna, prætereamus. Vigil igitur iustitiæ oculis malitiam impunitam abire non permittit: sed calumniam omninò retexit & patefecit, adeò ut illi ipsi ore proprio coniuatio. nem confessi sint, & vltionis æquitatem collaudarint. Erant autem, qui hæc machinati sunt, non solum ex eorum numero, qui plurimum valebant apud Imperatorem, verum etiam ex sacerdotibus, qui erant insignes, quique magnas Ecclesias gubernabant: (si tamen sacerdotis nomine digni sunt, homines improbi & calumniatores) quos tamen omnes iustitia puniuit, obstruens labia aduersus iustum loquentia iniquitatem in superbia & despectione. Isti igitur, ut dictum est, execrabiliū & impiorum dogmatum studio simplicitatem Imperatoris peruerterunt, & sub incorrupti occasione iniquè, ut demonstrabitur, & præter diuinos Canones atque Ecclesiastica instituta beatum ac piū virum oppugnauerunt. Sed eos iustus iudex & in hac vita puniuit, & mox ad inferorum supplicia detrusit sempiterna.

Iustitia-
nus Imp. à
quibus
malè per-
suasus,

S. Eutychi-
us nò vult
subscribe-
re errori.
Acto. 20.

Cum igitur studijs istorum diuturna vis morbi esset adaucta, & vulnus iam intractabile, atque adeò immedicabile euasisset, cumque imperator, assumpta charta, in qua detestanda illa opinio, quòd Domini corpus ex diuinæ naturæ copulatione incorruptibile fuerit, continebatur, eam diuino magnoque pugili Eutychio perlegisset, flagitabat, ut sententia & suffragio suo illam comprobaret. At ille, ut æquum erat, primum cohortationibus vtens, negabat eam esse doctrinam Apostolorum: quam obrèm se illi nec animo posse, nec verbis assentiri. Deindè cum nec cohortationibus, nec admonitionibus posset Imperatori persuadere, nè quid contra catholicam Ecclesiam & recta dogmata faceret, omnem curam & sollicitudinem suam in Deum reijciens, Apostoli verbis testatus est, se nihil vtilium omisisse, quod non nunciaret: atque in posterum ita se confirmauit, ut pro Christi fide vellet omnia perpeti: Certo, inquit, scio, nec mortem, nec vitam, nec præsentiam, nec futuram, nec afflictionem, nec angustiam, nec famem, nec nuditatem, nec gladium, nec exilium posse me separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. Hæc vir sanctus verbis, primum, mox autem factis comprobauit. Constat enim, facta esse subsecuta. Cum enim nollet dogmatis errorem suscipere, & Aphthardocitas comprobare, statim malorum inuectores, qui omnia facile audent, principes illi & sacerdotes annui, congregati in auditorium & conuenientes, meditati sunt inania & stulta aduersus Dominum, & aduersus Christum eius: & Imperatori persuaserunt, ut virum, omnibus ornatum virtu-

tibus,

ribus, è sede exturbaret, in eaque alium constitueret, qui studijs & opinionibus suis consentiret. Quod quidem & factum est. Nam cum festus dies sancti Timothei Festum S. Timothei. apud Hormisdæ regionem in nouo palatio celebraretur, ac sanctus Eutyechius rem diuinam faceret, Tribunus militum & satellites, immanis feræ ministri, Episcoporum inuaserunt, compræhensis & distractis viri sancti familiaribus, qui contra illum testificarentur, vt quoquo modo illum non sine causa ex Episcopatu eiectum fuisse ostenderent. At vir magnus, cum eorum inuasionem in Episcopatum, & quosdam è suorum numero illinc violenter abstractos & in carcerem coniectos fuisse cognouisset, peracto sacrificio, distributaque sancta Communione, in sacrario mansit. Dicebant enim quidam graues viri, si è sacro templo exiret, fore, vt interficeretur: quosdam enim armatos, atque in Antiochi prædio collocatos, eo consilio foris eum expectare.

Hæc vir beatus cum accepisset, constitit ante altare, solitisque vestibus & superhumerali indutus, quod semper secum habebat, vsque ad vesperam precationibus incubuit, Deum obsecrans, vt Ecclesiam suam tranquillam & recta dogmata conseruaret. Cum autem fecisset obsecrandi finem, sacerdotes & monachi, qui aderant, hortati sunt eum, vt cibum caperet: quod & fecit. Cumque paululum quieuisset, affuit cum gladijs & fustibus, multoque cum præsidio militari magna illa fera, qui Aethereus appellabatur: correptumque sanctum virum, nudum, & nihil habentem, in monasterium, quod Choracudim appellant, abspertauit. Quo in loco cum vno die commoratus esset, & propter monasterij paupertatem male tractaretur, misericordiâ commoti, (nam viri sancti virtutem aduersarij quoque admirabantur) eum in Osiæ, id est, Sanctæ, sic appellato monasterio prope Chalcedonem collocarunt. Expellitur vir sanctus è sede sua. Nec amplius quærentes, vtrum iure, an iniuria è sede fuisset eiectus, coacto post diem octauum conuentu Episcoporum & principum, virum sanctum, quem indicta causa eiecerant, in ius, vt se defenderet, vocarunt, quod libellus aduersus eum Confessui esset oblatus. Quid autem libellus contineret, non sine risu potest audiri: Nota crimina. quod auiculas comedisset, quod multas horas genibus flexis orasset, & alia his magis adhuc ridicula. Ab eiusmodi igitur criminibus, vt sese purgaret, cum accersuerunt. Sed vir sanctus Episcopis & principibus, qui Confessus mandato nuncium attulerant: Ad quem, inquit, acceditis, & quem me vocatis? Illi veritate coacti responderunt: Ad dominum nostrum & patrem. Quibus ipse rursùm: Quis est, inquit, iste dominus & pater vester? Venimus, inquit, (tanquam occultis quibusdam verberibus vapularent) ad Patriarcham nostrum dominum Eutyechium. Patriarcha ego, inquit ille, Patriarcha Dei gratia sum, nec à me quisquam hominum tollet hanc dignitatem. Quis est ille, quem meo in loco collocastis? Quibus verbis cum illi respondere non possent, victi reuerterunt ad eos, à quibus missi fuerant.

Verùm idem conuentus iterùm & tertio contra Canones eum vocauit. Sed ille semper congruenter respondit: Si canonicum, inquiens, iudicium constitutum est, detur mihi Clerus meus, & ordo Patriarchatus, & veniam, defendamque me, & accusatorum meorum vtar testimonio. Hæc illi responsa cum accepissent, nihil contentaneum facientes, sententiam contra ipsum tulerunt, ipsis iudicibus dignam. Excommunicat aduersarios suos, 2. Reg. 17. Quam tamen beatus vir anteuertens, subiecit omnes pœnis Canonicis, donè respicerent.

Verùm cum finem accepissent confesus illius ludi, is, qui consilium Achitophelis disiecerat, axesque curruum Pharaonis confregerat, dissipauit etiam illorum consilium, implicans eos inter se: qui cum occasionem honestam non reperirent aduersus iustum, vt quæ iniuste egerant, iuste viderentur egisse, (erant enim iidem iudices & accusatores) eum ex loco, vbi erat, in insulam, quæ Principeo dicitur, transfulerunt. Deportatur in exilium. Ad hanc appulit insulam beatus vir cum tempestate die sabbati, nocte profunda. Cum autem illuxisset, antequàm quicquam aliud ageret, vidit Crucem in pariete pictam cum hoc elogio: Christus vobiscum est, state. Qua quidem re vehementer lætus, gratias egit Deo, qui hanc sibi consolationem attulisset. Sed cum in illa insula tres hebdomadas sub magna militum custodia transegisset, rursùm ab eisdem iudicibus decretum est, vt Amaseorum metropolim peteret, maneretque in monasterio, quod ipse constituerat. Iubetur Amaseam proficisci. Quod & factum est. Quæ autem illic aduersus eum acta scriptaque sint, dicere, nè longior sim, super sedeo. Satis enim est, quod ad hoc propositum dixit Ezechiel ex persona Dei: Eo tempore auertam faciem meam ab eis, & inquinabunt Episcopatum meum,

mèum, & ingredientur in sancta mea sine reuerentia, & facient iniquationem magnam. Sed quæ deinde euenerint, videamus.

Fidelis Dei seruus Euty chius Paulo similis declaratus est, & ad eum quoque Pauli historia referri potest. Sic enim de Paulo scriptum est: Vt autem iudicatum est, ut in Italiam nauigaremus, tradiderunt Paulum & quosdam victos Centurioni, nomine Iulio. Sic & de sancto viro factum est. Nam posteaquam multa temerè consulta essent, tandem, ut diximus, decretum fuit, ut ad Amaseorum metropolim sese conferret, & in suo ipsius monasterio viueret. Hoc ille nuncio doluit fortasè? Aduersatus ne est? Vel succurrit illi, quod Dominus prædixerat: Nemo Propheta acceptus est in patria sua? Minimè verò: sed prompto animo omnia subiit. Gaudebat enim, quòd dignus habitus esset, qui pro nomine Dei contumelia afficeretur. Studebat enim non solum ut in illum crederet, verum etiam ut pateretur. Quoniam fides sine operibus mortua est. Imitatus est hac item in re super omnia Deum, qui dorsum suum tradidit flagellis, & genas alapis, & faciem suam non auerit à fœditate sputorum. Cuius liuore lanati omnes sumus. Qui etiam dixit: Si me persecuti sunt, & vos persequentur. Si patrem familiàs Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius? Hoc egit & seruus Dei. Decreuerat enim omnes potius perpeti acerbitates, quàm fidem proderet, ut exemplo suo multi confirmarentur, stabilesque & immobiles in recta fidei confessione permanerent. Quod quidem & factum est. Omnes enim patriarchæ, multi que Episcopi, præcipueque Orientales recusarunt Imperatoris opinioni subscribere, & ei tum Synodo, tum scriptis resisterunt, in primisque sanctissimus Theopolis patriarcha Anastasius, qui easdem, quas magnus Euty chius (ærumnas ne dicam, an coronas?) pertulit. Cùm igitur indicta causa damnatus esset exilio, parataque essent iam omnia, nos item cum illo persecutionem pro Christo & exilium ferre decreuimus. Quo quidem constituto, ille omnes, qui aderant in insula, ore osculatus, ut Ephesios Paulus in litore, animo autem totam ecclesiam, sibi à Deo creditam, in osculo sancto, eam Domino, à quo ipsam acceperat, commendauit.

Eorum igitur, qui nos ducebant & qui miserant, arbitrio in monasterio ipsius constitimus, tanquàm in exilio, ut ipsi arbitrabantur: quod tamen vir sanctus salutariter sibi, & multorum bonorum causam existimabat. Quæ autem tunc in via publica gesta sunt, utrum molesta acerbæque fuerint, an miraculis & ægrotantium curationibus plena, ut orationis longitudo viretur, prætereo. Quoniam eadem, maioraque publicè perspecta sunt, cùm viri sancti reuocatio celebrata est. Descendit igitur in Amaseam magnus pugnator Euty chius, ut Abraham olim, & eius nepos Iacob in Aegyptum, ambo Patriarchæ, propter famem. Nam quòd Saluator noster Iesus Christus in eandem Aegyptum descenderit, ut rem excellentiorem cum honore præterimus, & propter leuem nubem, & propter casum manufactorum simulacrorum. Nam descensus quidem ille multis miraculis claruit. Dei enim carnem humanam induti presentia, quid non admirabile efficeret? Nec magnorum Patriarcharum descensus miraculo caruit: ut facile declarant nobis omnibus plagæ illæ, quas à Deo Pharao accepit propter Abraham & Saram, quamobrè eos cum honore dimisit: & Ioseph declaratio, & Iacob atque filiorum eius ad ipsum profectio. Hæc quidem illis admirabilia contigerunt. Sed magno Euty chio non minora concessit rerum omnium effector Deus. Quæ autem hæc, quantaque fuerint, multis omisissis, videamus. Hæc quidem nos perspeximus, & audimus, & manus nostræ contrectauerunt, & quæ vidimus, testamur. Qui enim dixit: Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora his faciet: & Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic monti: Tollere, & transfer te in mare: & fiet ita: ipse dedit seruo suo gratiam sanitatum, ut morbos curaret, & demonas eijceret. Curationibus quidem efficiendis necessarium est, ut & curandorum fides adsit, & curantium virtus. Quorum vnum si defuerit, alterum nihil proderit. Vtrunque enim simul operatur. Non potuit, inquit Euangelista de Domino loquens, illic signa facere propter illorum incredulitatem. Quamobrè qui cum fide ad virum hunc sanctum accurrebant, plus gratiæ accipiebant, cum omnia sint credenti possibilia, viro sancto nimirum traditam sibi à patre luminum gratiam impartiente. Hinc autem exordiar: Vos, qui eiusmodi narrationibus delectamini, attendite.

Sed vnde, aut à qua gratia exordium est? Quauis alia sint miracula præstantiora, ab hoc tamen initium sumendum existimo: Erat in vrbe Amasea quidam Androgynus,

gynus, legitima vxore copulatus, qui cum filijs procreandis operam darent, ita frustrabantur, vt infantes, antequam ex ventre exirent, immaturi præriperentur. Ex quo parentes ipsi magno moerore afficiebantur. Quid igitur faciunt? Vtile consilium capiunt. Confugiunt ad Deum, qui mortuos etiam potest per seruos suos in vitam reuocare. Imitantur viduam illam Sareptanam, cuius filium Elias suscitauit. Sunamitidem imitantur, quæ cucurrit ad Eliseum, cum filius eius in cœnaculo mortuus iaceret. Confugiunt & ipsi ad beatum virum: supplicat, vt precibus suis impetret, nè infantes sibi in lucem editi, statim moriantur. Qui cum pro illis precatus esset, ambos vnxit oleo sancto, tum eo, quod è preciosa Cruce, tum illo, quod ex sanctæ puræque Dei genitricis & perpetuè virginis Mariæ nostræ Dominæ veneranda imagine scaturire solet Sozopoli, dicens: In nomine Domini nostri Iesu Christi. Hæc enim verba cunctis ægrotantibus, qui ad se accedebant, solitus erat adhibere, quemadmodum & diuus Iacobus præcepit: Infirmatur, inquit, aliquis è vobis? vocet Ecclesiæ presbyteros, & orent super eum, vngentes ipsum oleo: & oratio fidei saluabit infirmum: & si peccata commiserit, remittentur ei. Cum igitur precandi finem fecisset, & tanquam gratia quadam afflatus taceret, mox: Nomen, inquit, illi Petrum imponetis, & viuet. Erat enim mulier grauida. Cum autem ego adessem, & respondissem: At si foeminam, inquit, pariet, ecquod illi nomen imponet? Minimè, inquit ille, sed Petrum vocabunt, & saluus erit. Quibus verbis gaudentes, tanquam puerum nondum natum in vlnis gestarent, domū reuersi sunt. Tempore iam impleto, peperit filium, quemadmodum antè viderat & prædixerat seruus Dei. Quem cum baptizandū curassent parentes, & nominassent Petrum, postea vnà cum ipso ad virum sanctum accedentes, complexi sunt pedes eius, & confessi sunt, quæ sibi fecisset Deus, & quod sui miserus esset. Impositis autem puero manibus, vir sanctus benedixit ei. Sed cum creuisset ille, qui ex præcognitione & precibus genitus fuerat, alter natus est illis. Itaque venientes rursus, ambos filios ad sanctum virum attulerunt, laudantesque Deum, rogabant, quo nomine postremus deberet appellari. Qui geminos filios intuitus, illud Salomonis venuste vsurpauit: Frater, inquit, fratris fultus auxilio, est tanquam ciuitas munita. Parentibus autem ipsorum dixit: Iohannem hunc appellabitis, quoniam in æde sancti Iohannis preces vestras Dominus Deus audiuit. Creuerunt autè pueri: & vulgatum est hoc in tota illa ciuitate: & omnes collaudabant Deum. Sed rem aliam admirabilem, Dei auxilio à viro sancto factam, videamus.

Senex quidam è villa, quæ ad sanctissimam Ecclesiam pertinebat, filium habebat furdum & mutum, annorum circiter quatuordecim. Quem cum ad sanctum virum perduxisset, supplicabat, vt ipsi à Deo opem impetraret. Itaque cum pro illo preces fudisset, omnes eius sensus inunxit oleo sancto, terque Nunechem (nam illi id erat nomen) vocauit. Ac primo quidem die obscure respondit: cum autem tres ibi dies mansisset, & oleo sancto inungeretur, solutū est vinculum linguæ eius, & planè audiebat ac loquebatur. Sed cum veller eum pater in monasterio relinquere, noluit Dei seruus. Senex igitur, assumpto filio, domū magno cum gaudio reuersus est. Audiamus & aliud insigne miraculum.

Quidam alius eiusdem loci, qui inter ipsius sanctissimæ Dei Ecclesiæ clericos electus erat, (Cyrillus ille appellabatur) filium habebat, qui cum quinque esset annorū, & eo amplius, nec loqui poterat, nec alimentum accipere: nec vitæ propè, nec mortis erat particeps. Hunc cum ad virum sanctum perduxissent, ille solitas preces adhibuit, & sanctam communionem impertiuit, & cum panem communem benedixisset, dedit ei, atque dimisit. Ex illa autem die solutum est vinculum linguæ ipsius, & loquebatur, & edebatque & bibebat, cum Dei gratia sanitatem recepisset. Videamus & aliud huic simile, immò verò admirabilis.

Est oppidulum quoddam, nomine Zala, ipsi metropoli Amasæ propinquum. Quidam inde profecti, quadrimulum puerum ad sanctum virum adduxerunt. Hic nihil aliud, nisi ex matris vbere nutrimenti paululum capiebat. Erat autem propè carnis & corporis expers, neque colorem vllum habebat. Sed tanquam spica vento corrupta, quæ cum nondum creuerit, exilem quandam atque inanem granorum & aristarum speciem habet: sic & ille puer videbatur. Potuisses omnes illius costas, & neruos, & ossa numerare. Hunc vir Dei magnus cum adspexisset sic exiccatum, & parentes ipsius dolore tabescentes, Dei, qui ea, quæ non sunt, facit vt sint, implorans auxilium, totum pueri

Item parvulus prope exanimis.

eri corpus inunxit oleo precioso, & sanctam communionem impertuit: cumque panem communem benedixisset, parentibus dedit, præcepitque, ut mero panem illum intingerent, pueroque præberent. Quod illi cum fecissent, voti compotes facti sunt. Dicebant enim se postridiè magnum in eo carnis discrimen adspexisse. Accepisse enim mediocre nutrimentum: idemque tertio die, & alijs deinceps consecutis fecisse. Tenebat autem panem in manu sua, & coram parentibus edebat, mouebatque oculos suos, qui antea reconditi vix cerni poterant, & singulos adstantium intuebatur. Dicebant præterea parentes eius, puerum, ex qua hora pro illo vir sanctus orasset, vbera matris attingere noluisse, sed oblato cibo fuisse nutritum. Latè igitur parentes, cum filio sano in oppidulum suum reuenterunt. Hic si quærat aliquis, cur integram statim puer non receperit sanitatem, is sciat Dei iudicia abyssum esse multam. Videmus autem Dominum quidem ac Deum nostrum arcano consilio infirmos quosdam statim non curasse. Cum enim luto cæci oculos inunxisset: Abi, inquit, in Siloam, & laua. Et lotus vidit. Et cum alij manus imposuisset, rogauit, ecquid cerneret. Respondit ille: Video, inquit, homines, ut arbores, ambulantes. Ex quo patet, eum quibusdam sanitatem paulatim tribuisse, eas ob causas, quas nouit is, qui, quid cuique sit utile, non ignorat. Sed hæc hæc tenus. Aliud miraculum explicemus.

Psal. 35.

Iohan. 9.
Marc. 8.

Filius cuiusdam opificis Amasæ, repente morbo correptus, ad portas mortis appropinquauerat. Hunc pater vnus impositum ad monasterium gestauit, ut viro illum sancto offerret, quò eius precibus sanitatem recuperaret. Eo tempore vir sanctus alijs negocijs distinebatur. Quamobrèm cum satis diu pater expectasset, volebat discedere. Quid adhuc, inquit, vexem beatum virum, cum puer moriatur? Sed qui a deramus, considerantes Deum posse mortuos etiam in vitam reuocare, hominè paulisper morati sumus. Videbamus autem puerum omninò maxima corporis parte defecisse. Eius igitur moti periculo, sanctum virum accersuimus: qui nulla interiecta mora venit, & precibus adhibitis, puero manus suas imposuit, vnxitque oleo sancto, ac domum dimisit. Postridiè pater reuertit, cum lachrymis gratias agens Dei gratia, & sancti viri precibus omninò conualuisse. Tota enim, inquit, nocte lusit, vigilque lætatus est. Haud multo post nos item puerum vidimus, & collaudauimus Deum, qui mortuis etiam vitam reddidit. De hoc quoque satis dictum est. Ad aliud miraculum transeamus.

Item alius puer.

Agrestis quædam mulier cum filio septenni quibusdam de causis in urbem venerat. Sed demonis incursum repente pueri pedes obstupuerunt, adeo ut stare nullo modo posset. Mater autem tristis & lugens, filium ad sanctum virum portauit: qui cum precibus oleum sanctum pueri pedibus adhibuit. Finita autem precatione, mater volens experiri, vtrum puer stare posset, deposuit ipsum: qui primò quidè tremens, videbatur esse casurus: verum vbi paulatim fidutiã sumpsit, (blandis enim sermonibus, qui aderant, animos illi faciebant) stetit intrepidus, & nihil est commotus. Cum igitur repente firmata essent plantæ ipsius & tali, cum matre reuersus est domum, saliens & laudans Deum. Nos quoque, qui miraculum videramus, quomodo is scilicet alienis pedibus in templum ingressus, proprijs pedibus egrediebatur, collaudauimus Deum, qui talem gratiam seruo suo nostris etiam temporibus largitus esset. Audiamus & aliud miraculum magis venerandum, siquidem morbus magis miserandus ac nouus fuit.

Puer claudus sanatur.

Hæret ciuitati Amasæ monasterium foeminarum, à Flauia nuncupatum. Quædam igitur illius monasterij mulieres puellam ad optimum virum perduxerunt, dicentes, eam omninò non admittere sanctam communionem: sed cum illam sit acceptura, magno timore ac tremore corripere & clamare, & cum tristitia sancti Domini corpus auerfari, licet dies Dominica celebraretur, & sanctum Christi corpus & sanguis distribuatur. Quibus verbis nos fidem non habentes, diximus virum sanctum ad puellam accellurum, & preces solitas adhibiturum cum communionem. Verum cum puella ad sacram communionem appropinquaret, deprehendimus esse vera, quæ dicebantur. Cum enim illam magno cum labore in os accepisset, eam cum vomitu agrestique voce proiecit. Sed adstantium quidam manu porrecta illam excepit, atque in ignem coniecit. Nos autem territi ac moesti, domum puellam dimisimus, hortantes, ut postridiè reuertetur. Quæ cum reuersa esset, vir sanctus, solitis precibus adhibitis, omnes puellæ sensus vnxit oleo sancto: sed cum ad os peruenisset, illa vocem agrestem emittens, magnam euomuit foeditatem, immò verò spiritum immundum, qui miseram affligebat. Post autem

Demon excluditur à puella.

autem permisit vir sanctus, vt discederet, & sanctam susciperet communionem: quam illa, Dei gratia, sine vlla formidine aut concussione percepit. Suspirans autē vehementer puella, posteaquam sanctum corpus & preciosum sanguinem suscepisset: Ecce, inquit, deinceps colothim (sic enim illius regionis pueri panem nondum sanctificatum appellant) percipiam. Et omnes collaudauerunt Deum, qui res admirandas & nouas atque incredibiles facit, quarum non est numerus, etiam per seruos suos. Mirabilis enim est Deus in sanctis suis. Iuuenis quidam in arte pingendi peritus, eam in domo Chrysaiphij pia memoriae, in ipsa ciuitate Amaseorum exercebat. Hic aliquandō veterem ex pariete Veneris picturam debebat, vt historias pias reponeret. Volebat enim vir ille ex domo sua superiore Archangeli oratorium facere, ex inferiore autem oratorium sanctae immaculataeque Dominæ nostrae, Dei genitricis & semper virginis Mariae. Cū igitur pictor foedam impudicæ Veneris historiam euertisset, dæmon, qui illi inhærebat, artificis manum sic inuasit, vt inflammata tumesceret, & graui vlcere affecta, necessariò amputanda videretur. Quare cū periculū adspiceret, vile capit consilium, & ad virum sanctum confugit, vt per ipsum à Deo auxilium impetret. At ille, cū pro ipso Deum orasset, vixit oleo sancto dexteram ipsius manū, quæ inflammatione atque vlcere laborabat: idque fecit tribus diebus, & manus eius diuino auxilio cōualuit atque alteri similis reddita est. Et quo in loco pictor vulnus acceperat, in eo, memoriae & grati animi declarandi causa, sancti viri depinxit imaginem: vt manus, quæ curationis beneficium acceperat, medicum suum secundum Deum testaretur. Huic simile & aliud factum est.

Iob 9.
Psal. 67.

Oleo curat
manū à dæ-
mone inflā-
matam.

Puerum ab impuro dæmone vexatum sculptor quidam ad beatū virum duxit. Qui cū magno viro precanti adstitisset, propterea quod paruulus puer erat, adstantium quidam ad sculptorem: Gestā, inquit, vir puerum, vt sanctificationē assequatur. Quod ille fecit. Absoluta autem precatione, ambo discesserunt. Postridiē verò sculptor venit lugens ac dolens, quod manū dolorem ferre non posset. Cumque ex eo quæreretur: Quid luges? Quid habes? Posteaquam, inquit, puerum gestaui, manus mea incredibili dolore torquetur. Dæmon enim, relicto puero, inhæsit mihi: atque ille quidē curatus est, ego autē versor in discrimine. His vir beatus auditis, subridens, dæmonem, quod talia fecisset, contempsit: & pro misero illo precans, liberauit eum, nihil aliud ei præcipiens, vt faceret, nisi vt precationibus incumberet. At ille, neglecto viri sancti mandato, tumoremque & ardorem manū timens, ad medicos confugit, vt impleret id, quod dictum est: Qui peccat in eum, à quo factus est, incidet in manus medici. Erat enim manum suam perditurus. Itaque cū omnia in medicos & balnea consumpisset, & nihil adiuuenti perciperet, sed magis laboraret, rursus ad medicū, qui argentum non exi-gebat, sed gratis operam suam egentibus impertiebat, accessit. Qui nihil moratus aueritus, Deum misericordem obsecrauit, vt liberaretur: quod & factum est. Ille enim precibus postea incumbens, vt sanctus iusserat, à doloribus & inflammatione liberatus est, adeo vt Deū laudans, artem suam solitam exerceret. Verum quandō in eorum, qui à spiritibus immundis vexati curati que sunt, mentionem incidimus, de apostata quodam verba faciamus, cō quod non vulgarem vtilitatē ea res afferre potest his, qui monasticum habitum paruifaciunt, & reprobant.

Eccō 38.

Itē alterius
manum in-
flammatam

Iunior quidam ab improbo & graui dæmone ita vexabatur, vt quotiēs illum affligebat, à nemine posset contineri. Omnes enim superabat, omnes conterebat. Hunc miserum ad virum sanctum, qui impuros eiusmodi spiritus expellendi gratiam à Deo habebat, adduxerunt. Qui preciosæ Crucis telum dæmonibus formidabile, & oleum eius, vexati fronti cū adhibuisset, ille signo Crucis, tanquam clauo ignito, transfusus, clamare cœpit, & spumas effundere, & furere, & dentibus frendere, vt non ab uno, sed à multis dæmonibus vexari videretur. Cū enim multi eum monachi tenerent, omnes superauit & afflixit. Et cū diū sic esset vexatus, tandē vt mortuus iacuit. Quamobrē illū omninō à dæmone liberatū arbitrabamur. Sed cū postridiē reuertisset, peiora patiebatur. Cū igitur diū fuisset afflictus & vexatus à dæmone, admirabatur Dei seruus, & secum ipse cogitabat, cur ab eo dæmon non recederet: dixitque mihi, vt miserum hominem interrogarem, quis esset, & vnde ipsi tam improbi dæmonis incursum contigisset. Cū igitur ille mente constitisset, diligenter quæsiui de statu eius, & quomodo pueritiam transegisset. At ille: Cū, inquit, ingressus essem puer in monasterium sancti Iohannis in arce, (sic enim Amaseæ locus quidam appel-

Nota vim
signi sanctæ
Crucis.

Vides ex hoc loco, non debere monachum institutum suum deserere. Ibi quoque non paruo tempore mansissem, pie tandem exercitationis pertectus, & habitu monachi spreto, exiui à monasterio, & simul cum habitu viram mutavi: nam & mulierem cognoui, & alia multa peccata commisi. Itaque nunc, vt videtis, sum in hoc statu, & ab immundo spiritu miserè detinor & affligor. Mihi, si quid potestis, optulami. Hæc cum ex nobis vir sanctus didicisset, immò verò nos ab illo didicissemus, (Nisi enim ipse cognouisset, non præcepisset nobis, vt hominem vexatum de statu ipsius interrogaremus. Quod quidem eo consilio fecit, vt exemplo illius nos confirmaret, eosque, qui vitam monasticam & angelicam negligunt & aspernantur, moneret, vt respicerent) suggestit illa verba Iob: Qui vulnus meum cernitis, timete: Et, Nè dederis in commotionem pedem tuum: Et, Nemo mittens manum suam ad aratrum, & vertens se retrò, aptus est ad regnum celorum. Hæc ille & multa alia his similia cum dixisset ad utilitatem & confirmationem presentium monachorum: vexatum hominem ob ea, quæ dixerat, commiseratus, valde suspirans & continenter orans, ea Davidis verba ex persona miseri illius hominis pronunciauit: Dixi, confitebor aduersum me iniquitatem meam Domino, & tu remisisti impietatem cordis mei. Ac sanctus quidem vir ad hunc vsque versum psalmum pronunciauit. Non alienum autem est, vt versum, qui sequitur, adijciamus: Pro hac orabit ad te (non quilibet: sed quis?) omnis sanctus in tempore opportuno. Illud autem tempus est opportunum, cum petuntur à Deo, quæ illi placent. Petite enim, inquit, & dabitur vobis. Querite, & inuenietis. Pulsate, & aperietur vobis. Cum igitur homo vexatus confessus esset, pro ipso rursùm solitas preces vir sanctus obtulit Deo: hortatusque est, vt in monasterium, in quo erat, reuenteretur, habitumque reciperet, quem abiecerat & affecerat contumelia. Quod ille cum studiosè fecisset, non est amplius à dæmone vexatus: sed in monasterio mansit, prudenterque ac modestè se gessit. Quamobrèm laudabant Deum, qui ibi erant, atque dicebant: Hodie salus domui huic facta est. Quoniam frater hic noster mortuus erat, & reuixit: perierat, & inuentus est. Impletum & illud est: Multum valet oratio iusti adfida. Audiuit etiam ab illo is, qui curatus fuerat: Ecce sanus factus es, noli amplius peccare. Sed iam reliqua miracula persequamur.

Homo quidam eo laborans morbo, qui totum corpus depascitur, ad sanctum virum confugit, supplicans, vt sibi à Deo misericordiam impetraret. Qui miserum morbo propè consumptum adspiciens, non mediocriter commotus est. Adhibita igitur oratione, vnxit oculos eius & manus oleo sancto: præcipiensque, nè vinum omnino gustaret, dimisit. Ille verò libenter paruit, sciens, quæ ab hominibus effici nequeunt, Deo esse facilia: & exemplo Naaman Syri, domum suam reuersus est. Sed cum anni spatium præterisset, rursùm idem vir redijt, gratias agens Deo, & laudans illum, quòd morbus amplius non serperet, sed cohiberetur atque deficeret.

Alius quidam ad virum sanctum accessit, dicens, se ab vrbe Cumanò esse, & annum iam esse integrum, ex quo lumen non vidisset. Et causa hæc erat: Cum illi controuersia cum quodam in iudicio intercederet, iurare coactus est: & tanquam periurij nullum esset crimen, peierauit. Deus autem consulens salutem eius, excæcauit eum. Quo quidem affectus supplicio, cum lucem non cerneret, & manu duceretur, venit ad virum Dei, & peccatum confessus est, & oculorum cæcitatem indicauit, rectè colligens, Deum sacerdotibus maximam potestatem per sanctos Apostolos tribuisse. Illis enim dixit: Quæcunque ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælis: & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælis. Proinde cum vir admirabilis soluendi munus (suorum enim quisque peccatorum catenis obstringitur) atque curandi haberet, Deum orauit omnipotentem, vt ipsi tum periurij veniam, tum oculorum sanitatem concederet. Et absoluta super eum precatione, vnxit illum oleo sancto tribus diebus, & liberauit. Ità factum est, vt qui alienis manibus & alienis oculis ductus venerat, proprijs oculis in suam ciuitatem reuersus sit, Deum laudans. At hos quidem paucos è multis commemorauimus, quos de facie nouimus, qui curati sunt. Magna enim quotidie virorum, & foeminarum, & puerorum multitudo ad eum confugebat, qui cum varijs morbis, & manifestis, & occultis laborarent, misericordiam Dei omnes asquebantur. Foeminae pueros adhuc lactentes gestabant, qui lugebant & querebantur, quòd nutrimento carerent suo. Et matres ipsæ dolebant, quòd lacis fontes essent exiccati. Miserandum igitur erat spectaculum, & suspiria ac gemitus clamoresque varij. Quid ageret vir Dei magnus, cum matres simul ac filios lugentes

vocifer-

voiferantesque cerneret, hos quidem propter famem, illas autem, quod se filijs orbari animaduertent, præsertim cum tam esset mitis, tam erga omnes clemens, tam misericors: Nonne animus eius vehementer commouebatur? Commouebatur plane, ex quo etiam impetrabat postulata. Cum enim precaretur, dicebat ea, quæ Moses ille magnus: Domine, si dimittis eis peccata, dimitte: sin minus, dele me de libro, quem scripsisti. Quibus verbis obsecrans Deum, efficiebat, vt misereretur eorum, qui misericordie ipsius indigebant.

Operæ precium est igitur, vt ex multis mulieribus, quæ, cum id paterentur, ad eum confugerunt, & curatæ sunt, vnâ memoremus, quæ cum esset curata, redijt ad monasterium, & gratiam Dei prædicauit: Cum me, inquit, lac defecisset, ad sanctum virum accessi cum filio meo: cumque ille pro me precatus esset, & oleum dedisset, è monasterij foribus egredienti vbera lac suggesterunt, diuque tantam copiam effuderunt, vt & alios pueros lactare possem. Quamobrè qui eam antè viderant domos alias frequentare, vt filio lac inueniret: videntes illam sic abundare, vt alijs etiam lac copiose præberet, Deum collaudabant, cuius ita ampla sunt beneficia, vt vbi afflictio abundauit, ibi magis abundet lætitia. Qui paruum hoc miraculum putet, arbitror esse neminem. Quinetiam eos, qui rectè sentiunt, illi simile & par existimatuos censeo, quod sterili contigit. Nam quemadmodum illa pariendi quidem naturam habebat, sed tamen parere non poterat: sic & huius vbera natura quidem lactis fluxum habere debebant, sed is exaruerat, vt per seruum Dei exuberaret. Veritatem enim dico in Christo. Multæ mulieres tum hoc morbo, tum alijs multis occultis & grauibus laborantes, veniebant & Dei opem exorabant. Ac de curationibus quidem huiusmodi, licet plurima dici possint, satis hæc sint.

Nunc videamus & aliam gratiam, huic sancto viro concessam à Deo. Quæ quidem, vt ego sentio, non multum differt ab ea, quam habuit Elias propheta, & quæ in Sareptis fuit declarata. Quamquam Thebites quidem famis, quam ore ipse suo populo intulerat, particeps fuit, & à vidua, quæ se filiumque neglexit, benignè susceptus est hospitio. Cui ille gratiam hanc retulit, vt neque in hydria deesset farina, neque in vase oleum. Hic autem, quasi secundus quidam Elias, famem ipse non intulit, sed multos fame laborantes precibus aluit. Causam autem exponam. Impiorum Persarum in Rempublicam nostram impetum omnes scimus, cum nouus Nabuchodonosor Chosroës Sebasten venit & Melitenen. Cum igitur in magnas tunc angustias atque discrimen adductæ res essent, vicini omnes ferè tum Nicopoli, tum Casarea, tum Comanis, tum Zala, ex alijsque finitimis ciuitatibus Amaseam, tanquam in locum munitissimum, se conferebant, non tam vrbis præsidio, quam viri sancti precibus confisi. Omnes enim & ciues & inquilini, qui magna ex parte erant Ibèri, & hospites reliqui suas secundum Deum in hoc sancto viro spes collocarant. Ex eius enim ore pendentes, & verba ipsius audientes, feruari sunt. Meritò igitur in tali tumultu innumerablem hominum multitudo in urbem concurrit. Sed cum sibi diu esset commorata, magna cibarium penuria consecuta est. Itaque omnes ad sanctum ipsius monasterium, tanquam tutissimum in portum, confugiebant, vt simul cum corporibus animos pascèrent. Quare cum magnus quotidie sumptus fieret, & fames in dies cresceret, tum propter nostros exercitus, tum propter Dei & Reipublicæ nostræ aduersarios, magna omnes in mœstitia & angustijs versabamur. Cum enim multitudini panis subministraretur, sic exinanitæ sunt arcæ monasterij, in quibus farinæ conseruabantur, vt ne vnus quidem hebdomadæ cibus in eis reliquus esset. Cum igitur horrei custodes monachi religiosissimi farinam imminui, & flagitantium cernerent crescere multitudinem, ad virum magnum accefferunt, illum scripturæ locum vsurpantes: Transiens in Macedoniam, adiua nos: quoniam farina iam in arcis deficit, & spes victus nobis adimitur. At ille, nulla interposita mora, nihil dubitans, sed opulentæ Dei misericordie fidens, in eum ingressus est locum, in quo arcæ erant farina propè iam vacuæ. Et cum Deum obsecrasset, ministros hortatus est: Bono, inquit, animo estote: quantum enim egentibus impertitis, duplè Dominus Deus noster elargietur. Spero enim quæ admodum olim ex hydria farina non defecit, ita nunc minimè defuturam. Nam licet inclinaveritis ex hoc in illud, (vt est in psalmo dictum) hoc est, à pleno ad id, quod est inane, tamen fax eius non erit exinanita. Sed edent omnes, & saturabuntur, & laudabunt Dominum Deum nostrum. His verbis gaudio repleti religiosissimi monachi, alacri-

Illustri miraculo multorum fami medetur.

Leuit. 26.
Rom. 11.

ter mandata exequiebantur, panem omnibus accedentibus distribuentes. Atque hoc quidem modo magnam populi turbam fame laborantem diu nutriuerunt. Et eos sanè maius miraculum apparuit, quòd cum farina in annum paratà nihil adderetur, & tantum quotidie insumeretur, tamen non solum non defecit, verum etiam, posteaquam noua farina effer illata, farina vetus diu, immò semper satis fuit, sicut scriptum est: Comedetis vetera supra vetera, & vetera à conspectu recentium efferetis. Sine poenitentia enim sunt dona Dei.

Iob 38.
Psal. 124.

Iob 40.

Multa patientur in monasterio.

Psal. 68.

Dan. 3.

Psal. 65.

Iof. 1.
1. Cor. 10.

Matth. 25.

Gen. 31.

Ac de miraculis quidem, quæ à sancto viro gesta sunt, satis sit hæc pauca commemorasse: reliqua alijs conquirenda & commemoranda relinquemus. Non tamen erit alienum, vt miraculum, quod in eum factum est, recenscamus. Ecquod istud est? Illud nimirum, quod ad eius pertinet reditum ad propriam sedem, quam iam nunquam omninò reliquit. Cum igitur duodecim annorum spatio, atque eo amplius in monasterio à se constituto mansisset, & res admirabiles, quas commemorauimus, atque alias multas Dei auxilio perfecisset, summa miraculorum, quæ ab illo gesta sunt, ea fuit, quam circa ipsum Deus ostendit. Non enim legatus, non angelus, sed ipse Deus, qui per turbinem & nebulas Iob fuerat allocutus: qui tardus est ad vindictam, & celer ad remunerationem: qui non relinquit omninò virgam peccatorum super sortem iustorum, vt non discant malitiam iusti: in fine certaminum claro præconio pugilem alloquitur: Accinge, inquit, sicut vir, lumbos tuos: Interrogabo te, tu autem mihi respondebis. Opinarisne me aliter tecum loqui, quam vt iustus appareas? Hoc est vulnerum medicamentum, hæc certaminis corona, hæc patientiæ remuneratio, hoc futuræ mercedis pignus: idem, qui dolere facit, rursùm recreat. Nemo putet, cum sine tentationibus & afflictionibus, aut grauibus periculis totum tempus in monasterio suo transgisse. Non enim deerant hostes tum visibiles, tum inuisibiles, qui conijcerent eum in caminum tentationum, perturbationumque flammam incenderent, & doloribus eius adderent incrementum: vt illum psalmi versus possit dicere: Super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Qui omnes multis modis sanctum monasterium ita vexabant, vt tæderet nos etiam viuere, nisi angelus Domini descendisset, & flammam ignis discussisset, fecissetque medium caminum ignis, vt spiritum roris refrigerantem. Quoniam igitur oportebat aurum probatum è fornace eximi, vt splendidius videretur, (tales enim sunt Sancti, qui transeunt per tentationes: quorum sub persona, Transiuimus, inquit Dauid, per ignem & aquam, & eduxit nos in refrigerium) eduxit & egregium pugnatorem in refrigerium Deus, qui tentationes dissoluit. Non te, inquit, deseram, nec derelinquam: quemadmodum & Apostolus ait: Fidelis autem est Deus, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis sustinere: sed faciet cum tentatione & prouentum tentationis. Verum quoniam huius exitus aut liberatio, breuiter audiamus.

Cum ex hac vita discessisset is, quem Deus arcanis quibusdam de causis, quas ipse nouit, in sedem huius ærumnosi magnique viri irrepere permiserat, cumque pius populus pastorem doctoremque suum flagitaret, & ad piæ memoriæ Imperatores Iustinum & Tiberium, in primisque ad imperatorum & regum omnium verum Imperatorem ac Regem Deum nostrum exclamaret, vt fidei custos, Trinitatis buccinator, relligioneque defensor, qui omnia omnibus fiebat, vt plures lucrifaceret, sibi redderetur: suscipientes illi diuinum populi fidelissimi studium, & charitatis ardorem, quo ipsi quoque iam pridem erga sanctum virum flagrabant, pio populo id, quod petebat, concesserunt. Illud enim semper optauerant, cum multis alijs de causis, tum ob eam præcipuè, quòd eos Imperatores futuros prædixerat. De quibus, quanuis ad orationis exitum properemus, tamen cum tempus hoc exigat, pauca dicenda sunt, nè in illius, qui talentum defoderat, periculum nos item incidamus. Quæ igitur illis prænunciata fuerint, commemorabo.

Tribus circiter annis ante Imperium Iustini, futura prospicienti & magno Pontifici patefactum fuit, ipsum imperaturum. Qui, nulla interposita mora, vt eum in Dei timore confirmaret, tutiusque vitam eius ad pietatem incenderet, cum in lucundianis quodam die Senatus haberetur, in remotum quendam locum Dei seruus Eurychius Iustinum seduxit, quo quidem in loco fenestra erat, (hoc enim erit signum, vt lapidum cumulus olim inter Iacob & Laban testimonium fuit) & : Audi, inquit, amplissime vir, quanuis humilis ego sim seruus & sacerdos Dei. Significauit mihi Deus, re post

re post auunculum tuum fore Imperatorem: quare vide, ne huc illuc occupationibus distraharis: sed attende tibi & operam da, vt dignus euadas, qui Dei perficias voluntatem. His auditis, Iustinus gratias egit Deo, & viro magno respondit ad hunc modum: Deus me dignum faciat, vt voluntati eius obtemperem, meque gubernem & regam arbitrio tuo. Atque hæc quidem sic acta sunt. Cum autem vir magnus esset in insula, quæ Princepo appellatur, quodam die narrabat nobis: In visione, inquit, noctis quidam mihi gladium dedit, duorum imagines continentem, Iustini & coniugis eius, qui & mihi ardebat. Sed quidnam id significaret, ab eo quaesuit vnus ex ijs, qui illic præsto erant, num illius gladij visione sectionem aliquam, vel rei finem portendi sciret. Minime, inquit ille, sed hi ipsi regnabunt, & me liberabunt: imperatorio enim habitu indutos adspexi. Quod imperauerint, perspicuum est. Quod autem fuerit liberatus, quodque exilij eius multæ vltiones extiterint, omnes nouimus. Atque hæc quidem ab illo prænunciata perfectaque sunt.

Quid porro de piæ memoriæ Tiberio prædixerit, videamus. Primum quidem ipsum Tiberium notarium apud Iustinum, antequam esset Imperator, collocauit. Deinde cum apud Sirmium Abarici belli causa ageret, scripsit ad eum vir admirabilis. Scribendi autem hæc fuit occasio. Tribunus quidam militum Amasæ commorantium, cupiens apud Tiberium gratiam inire, acceptis à sancto viro literis commendatitijs, ad eum alacri animo Sirmium profectus est. Atque illius quidem epistolæ argumentum erat eiusmodi. Sed tamen Imperij quoque prænunciationem continebat. Post proœmium enim epistolæ sequebantur hæc verba: Nunc quidem in parte Reipublicæ gubernacula tibi commisit Deus, mox autem & finem concedet. Hoc nemo nostrum tunc animaduertit. Sed vbi Cæsar creatus est, tunc intelleximus. Epistolam enim ille, vt postea audiuius, seruauit. Ac de duorum quidem Imperatorum prædictione satis dictum est. Quid autem & de præsentis Imperatore Mauritio Christi studiosissimo, iam duodeviginti annis prænunciaret, explicemus.

Cum ageret vir sanctus in monasterio in ea rerum perturbatione, contigit, vt omnes, qui Ponti prouinciam incolebant, venirent ad sanctum hunc virum, magnam ex illius sermone vtilitatem percepturi. Cumque, vt in colloquijs fit, alij alias prouincias laudarent, magnus Dei vir, cum de Arabisenorum ciuitate mentio fieret, venuste dicebat ad principes, qui inde venerant: Magna est ciuitas vestra, & de illa merito dicitur: E Nazareth potest aliquid boni esse? Id autem ita pronuntiabat, vt non diceret, se id affirmare, ne se sublimem, sed humilem ostenderet. Omnis enim, qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Et hæc quidem Amasæ prædicta sunt.

Cum autem Deo placuisset, vt suam in sedem restitueretur, biennio ante obitum Tiberij Imperatoris contigit, vt ipse Tiberius in morbum incideret. Et inuisit eum Dei seruus, atque conualuit. Per visum enim intellexerat, tunc eum non esse moriturum. Cum igitur multa dicerentur de successore, si quid humanitatis ei contigisset: Non morietur, dicebat vir magnus. Et cum diuersi nominarentur, beatus nihil respondebat. Sed cum piissimus hic Imperator Mauritius nominatus esset, se colligens, ea, quæ antè cognouerat atque prædixerat, aperuit: Verè non est alius, inquit, idque iureiurando asseruit. Tunc igitur & quæ Amasæ dicta fuerant, meminimus. Quamobrem de his nemo dubitet. Idcirco enim & personas, & tempora, & loca, & occasiones expressimus, ne quis nos putaret hæc in eius gratiam confinxisse. Qui enim capit, capiat: & qui non vult credere, ne credat. Quid enim mihi de his, qui sunt foris, indicare? Sed eo reuertamur, vnde digressi sumus, cum de viri sancti reuocatione loqueremur.

Cum igitur Christi amantissimi populi clamores exaudiuissent Iustinus & Tiberius Imperatores, statim magna cum celeritate ingentique gaudio scribas generosissimos miserunt ad sanctum virum, vt eum vel inuitum & recusantem ad regiam ciuitatem reducerent. Hi cum ad eum peruenissent, reddiderunt ei literas Imperatorum. Quas ille cum perlegisset, suspiciens in cælum & lachrymans, egit gratias Deo: Eccè, inquit, Domine, labia mea non prohibebo. Quoniam tu cognouisti cogitationes meas de longè, semitam meam & funiculum meum inuestigasti: & omnes vias meas præuidisti. Mirabilis facta est etiam ex me scientia tua: confirmata est, & non potero ad eam. Quis nouit mentem Domini, aut quis consiliarius eius fuit? Quis ea, quæ Deus altissimus

Iustinum Imperatorem fore prædicit.

Visio eius.

Item Tiberium Imperatorem prædicit.

Iohan. 1.

Luc 14.

Item Mauritium.

Reuocatur ab Imperatore ad sedem suam.

Psal. 138.

simus decreuit, dissipabit? Num dicet figmentum ei, qui se finxit: Cur me fecisti sic? Audiui auditionem tuam, Domine, & timui. Cogitavi opera tua, & obstupui. His & alijs multis verbis cum gratias egisset, & in sancto monasterio diuinum sacrificium obtulisset, in sede constitutus (dies tunc erat Dominica) postquam salutiferæ etiam Crucis memoriam die quartadecima mensis Septembris splendide celebrauimus: monasterio & omnibus habitantibus in eo benedixit, vniuersæque ciuitati: omnesque Deo commendans, iter suscepit. Comitatus est autem eum vsque ad regiam ciuitatem Archiepiscopus. Videre licuit nouum planè spectaculum, & diuina illius anima dignum, mixta inter se contraria, dolorem & gaudium, luctum & lætiam, cum alij quidem ob eius discessum dolerent, alij propter ipsius reuocationem lætarentur. Diuersas eorum oculilachrymas effundebant, partim mœroris, partim gaudij plenas: immò verò ob nimiam exultationem, lachrymæ ex omnium oculis effluebant. Lachrymæ enim (vt omnes sciunt) etiam cum ingens gaudium præcesserit, oboriuntur, quæ nec cor affligunt, nec animos eorum, quorum viscera commouentur, excruciant. Vbi enim peccatum non antecessit, nec dolores consequuntur. Princeps Apostolorum peccauerat, idèò amarè dicitur fleuisse. Quòd si peccata non adsint, obortæ lachrymæ, non lachrymæ, sed lætitiæ latices sunt appellandæ. Vtrunque in ipsa vite fieri videmus. Cum amputatur & circumfoditur, tanquam dolens lachrymat: Contrà cum luxuriat & racemos pendentes vndique habet, lætiam atque hilaritatem his præbet, qui eam coluerunt. Hoc igitur modo Dei seruus omnes, qui ciuitatem incolebant, lætitiæ afficiens & gaudio, cum eos Domino commendasset, vix tandem ab illis diuelli potuit & proficisci.

Quis ea, quæ tunc admirabilia contigerunt, pro dignitate valeat explicare? Quæ lingua narrare queat assiduos & varios concursus & congressus, faustas acclamationes, cum vna omnes & clara voce dicerent: Benedictus, qui venit in nomine Domini: Et, Gloria in excelsis Deo, & in terra pax? Sciebant enim, qui ita clamabant, à Domino dictum esse: Qui vos accipit, me accipit: Et qui accipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. Infirmos autem iuxta viam afferebant, vt vel vmbra fortis viri eos attingeret. Qui pro ratione fidei à Deo auxilium accipiebant. Accidit & res admirabilis: nam cum ab Euchaitis vir sanctus discederet, mulier quædam cum filio ægrotante progrediens, sic est à multitudine conculcata, vt de ipsius, deque filij eius salute omnes desperarent. Quæ tamen euasit incolumis, morbusque discessit. Atque ita totum iter nostrum perfecimus. Cum autem ad Nicomediensium metropolim peruenissemus, videbamur nobis alium in mundum venisse. Quarè, tanquam è somno excitati, vtrum ea essent vera, cogitabamus. Et quemadmodum narrat historia de Principe Apostolorum, quòd, cum Angelus Petri latus artigisset, dixit ei: Cingere, & calceate caligas tuas, & sequere me. Transeuntes autem primam & secundam custodiam, venerunt ad portam ferream, quæ vltro aperta est eis. Post hæc autem existimabat Petrus, se visum videre. Sic & magno contigit Eutychio. Cum enim Nicomediam peruenissemus, verè cognouimus, Deum misisse angelum suum, & Petri imitatore[m] eripuisse de manu omnium, qui ei struxissent insidias. Non solum enim fidelis & Christi studiosus populus, regale sacerdotium, gens sancta, congruentes acclamationes edebat, & gratias agebat Deo, sed incredulus etiam & à grege nostro alienus populus Hebræorum, propemodum pueros illos imitans, clamabat: Benedictus qui venit in nomine Domini. Et, Crescet fides Christianorum.

Cum hoc igitur honore ex honesta peregrinatione in vrbiem reginam ingressus est propugnator, vt fortis olim ac magnus Athanasius Alexandriam. Talia enim de ipso diuus Gregorius conscripsit: Neque aliquis arrogantiam ei tribuat. Pullus enim asinæ virum illum portabat: & rami ac stragula vestes variæ illum excipiebant: & alij præcinebant ac præfultabant. Neque verò solum multitudo puerorum, sed omnium linguæ cerratim faustis acclamationibus utebantur. Prætereo varios plausus & thura, quæ incendebantur, atque ignes, qui ita vbique fiebant, vt tota vrbs ardere videretur. Omitto conuiuia publica, & noua ædificia, & quæcunque solent ciuitates efficere, vt gaudium lætitiæque significant: quæ quidem omnia abundè fuerunt exhibita. Tanta profectò vir admirandus & magnus Eutychiis exceptus est celebritate, vt cum honorificæ multræ iam fuerint, nulla post hominum memoriam splendidior extiterit. Illud igitur Esaïæ propheta eximij meritò huic congruere dixeris: Adducent fratres ipso-

Festum exaltationis S Crucis,

Matth. 26.

Psal. 117.

Luc. 2.

Matth. 10.

Multa sunt miracula per iter.

Actor. 12.

Matth. 21.

Redit Constantinopolim ad sedem suam, & excipitur honorificè.

Esa. 66.

ipsorum (id est, viri fideles & pii) Leuitas & Sacerdotes in splendidis mulis cum vehiculis in sanctam ciuitatem munus Domino. An non ita fuit? Immo verò patrem pastoremque ac magistrum suum fidelis populus duxit in sanctam ciuitatem, nouam Hierusalem atque reginam urbium.

Quis dicendo assequi possit res admirandas, quæ tunc terra marique gestæ sunt? Quomodo mare constratum sit, tergaque sua nauibus subiciens, terræ factum fuerit simile, adeo vt sine impedimento possent omnes super ipsum incedere? Nemo enim præ hominum multitudine poterat aquam à terra discernere. Et erat terra omnis atque mare labium vnum, voxque vna diuina & cælestis omnium, simul Domini & creatoris sui Dei gloriam celebrantium. Hæc dicta sunt, vt qui sciunt, recordentur, & vt qui nesciunt, discant. Quid porro? Præmittemusne reliqua? Minimè verò. Quæ nam ista sunt? Diuino consilio factum est, vt vnde discessus principium fuit, inde reditus etiam initium habuerit. Cum enim dies festus sancti Timothei in Hormisda, vt antè diximus, celebraretur, illinc vir pius sacrificium faciens sublatus est, & ea pertulit, quæ passus est. Cum autem cursum explisset, tanquam sol, exultauit vt gigas currens viam à summo cæli, & occursum eius vsque ad summum eius. Rursum enim in Hormisda restitutus est, tanquam sponsus ingrediens in thalamum suum. Et non fuit, qui se absconderet, aut calore eius non frueretur. Omnes enim fideles, sanctitatis & gratiæ eius participes extiterunt, vel per visum, vel per tactum. Multi etiam per salutationem & dulcem congressum delectabantur. Alij per auditum vehementer gaudebant. Fama enim eius paulò post per omnem terram est peruagata. Cum igitur noctem ibi transegisset, manè sumpto superhumerali, quod secum ipse semper gestabat, cum sancto clero suo in augustam ad eam sanctæ & immaculatæ Domine nostræ, Dei genitricis & semper virginis Mariæ, quæ in Blachernis sita est, concessit. Illic enim erant pii Imperatores Iustinus & Tiberius: qui hilari vultu & magno cum honore sanctum virum suscipientes, quæ temporari conueniebant, collocuti sunt. Et quia dies erat Dominica, & diuinum ipse sacrificium erat facturus, eum dimiserunt.

Quis non commemoret hic opportunè verba illa Psalmi: Dies diei cruciat verbum, & nox nocti indicat scientiam? Si quis enim illam tempestatis & tentationis seu persecutionis diem ac noctem cum hæc reuocationis & reditus eius, summaque pacis ac tranquillitatis die nocteque comparet, magnam sapientiam & scientiam in vtroque tempore negotioque reperiet. Nam in persecutionis tempore sabbatum & hyems erat. Vigesimo enim secundo mensis Ianuarij die vir sanctus tentatus & eiectus fuit. Reuocatus autem est die tertia mensis Octobris, quæ erat Dominica. Quæ quidem die & illi, qui viro sancto insidias struxerant, atque eum in exilium eiecerant, Aetherius & Addæus, quorum hic quidem Urbis Præfectus erat, ille autem Antiochiæ curator, mortui sunt. Et quemadmodùm ambo virum sanctum eiiciendū curauerant, ita meritam ambo mercedem perceperunt. In hac igitur die & vir optimus sedem recepit atque Ecclesiam suam, & ipsi priuati sunt vita multis annis antè, quàm ipse reuocaretur. Prophetica item illa verba huc possunt accommodari: Et erit, quo in loco dictum fuit: Hic populus meus non est, (vt quibusdam tunc videbatur) vos illic filij Dei viuientis vocabimini. In Hormisda enim, vt dictum est, facta fuit reuocatio. Qui vero stadia, equitatus & huiusmodi res cogitant, ignorant illud: Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum: Beati estis, cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos, mentientes propter me. Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.

Iam & de superhumerali pauca dicenda sunt. Neque enim illi in ea expulsiōe fuit ereptuni, sed apud eum mansit. Cum enim quidam è clericis suaderent Aetherio, vt ipsum adimeret sancto viro, ille, neglectis eorum verbis, recusauit. Itaque eum ipse in indignatione versaretur, eis, qui ad se inuisendum venerant, confessus est: Quæ, inquit, feci domino Eutychio, ea in me cumularè reciderunt. Per homines eius oppugnauit eum, per homines meos oppugnatus sum. Vestimenta illius diripui, omnia mihi direpta sunt. Vnum tantum non ademi, id mihi quoque relictum est. Cum enim me clerici cohortarentur, vt illi adimerem superhumerali, id non feci. Et ecce cum in hac sum calamitate, zona tantum & dignitatis meæ insignia non sunt à me sublata. Lugens ille quidem hæc narrabat, poenitentia tamen tempus non inuenit, quantum multis

Dies festus S. Timothei

Psalm. 118.

Accipitur honorifice ab Imperatoribus.

Ibidem.

Offic. 1.

Marth. 5.

Confessio Aetherij persecutoris eius.

multis lachrymis eam quæsiuisset. Ac de his quidem satis. Ad rem institutam redeamus.

Cum vir sanctus, ut dictum est, cum Imperatoribus congressus esset, & vix tandem ab illis diuelli potuisset, videns populum, Christi pastorisque sui studiosum, sine interpellatione gratias agentem Deo, precatus est eum, ut bonus ipsius esset remunerator. Atque ita cum vniuerso populo fideli in sanctam Dei magnam Ecclesiam ingressus est, non sine labore tamen, tanquam in regnum Dei, cum magna premeret multitudo, quæ diuinum templum occuparat. Cumque in locum editum, ut Moses olim in montem Sinai, ascendisset, sublati ad Deum manibus, populi preces & supplicationes caelesti Deo & patri offerre, Dei que misericordiam ad populum deducere videbatur. Neque enim aliud propter populi multitudinem fieri poterat. Tonitrus autem, & buccinæ progredientes, id est, aptæ diuinorum oraculorum lectiones, clariùs & vehementiùs pronunciata, cum timore & magna compunctione peragebantur. Quid tum? Diuina caligo sanctum operuit altare, super quo cum

Incruentum sacrificium, Missam dicit.

incruentum sacrificium obtulisset, fideli populo distribuit: quæ quidem distributio ab hora tertia ad nonam vsque perducta est, cum omnes ab ipso vellet accipere communionem. Quoties enim distribuebat, omnes ad eum sine cessatione concurrebant. Nam qui rectè sentire soliti erant, nulla videndi eum satietate afficiebantur. Sed quanto quis illi magis hærebat, tanto magis attrahebatur, eodem erga illum affectus modo, quo erga magnetem lapidem ferrum, quod arcana quadam illius vi naturali pertrahitur. Ità vir admirabilis omnes, qui videndi ipsum studio tenebantur, amanter attrahebat. Erat enim totus graciosus in habitu, speciosus tum animi, tum corporis pulchritudine, sublimis operibus, sensu humilis, virtute venerandus, necnon congressu valde benignus & affabilis, mansuetus, misericors, sermone dulcis, sed dulcior moribus, ad aspectu angelicus, animo multo magis. Nequeo omnes illius tum animi, tum corporis dotes explicare, gestus, apam omnium membrorum conformationem, vnde plerunquæ interior homo dignoscitur:

Dotes corporis.

vultus hilaritatem & gratiam, de quo Salomon: Cor, inquit, gaudens (in Deo nimirum) exhilarat faciem: oculos latos, & pupillas eorum integras: (tales sunt enim, qui adspiciunt recta, & qui annuunt iusta) dentes candidos, (purus enim est & caelestis iustorum cibus) ignita labra, ardentia verba & pura, & gratias ab illis stillantes: contractas & rectas aures, ad omnem diuinam vocem suscipiendam idoneas: col-

Prouer. 17.

lum, ut Davidis turrem, ædificatum, atque ad ferendum Christi & spiritale diuinæ charitatis iugum, & Ecclesiarum sollicitudinem accommodatum: albam sacri capitis comam, & Aaron barbam similem, qua vitæ splendor & perfectio significabatur: ad hæc corporis fragrantiam, tanquam vnguentum, quod descendit in oram vestimenti sacerdotalis: ætatis moderationem, quæ ætatem secundum Christum perfectam ostendebat: latas manus, quæ liberalitatis amplitudinem indicabant: congruentes digitos & aptos ad diuinos sermones & dogmata conscribenda: rectos omnino pedes ac firmos, nec ad dexteram, nec ad sinistram declinantes: sed per tritam & regiam semitam, quam bos & asinus, id est, populus Christianus, ex ludæis Gentibusque collectus, calcet incedentes.

Cant. 4.

Quis compositum eius incessum, & pulchros totius corporis motus describat? Sic enim incedunt modesti speciosi que pedes euangelizantium bona, euangelizantium pacem. Ex quo quidem incessu, diuinus & perpetuus ipsorum animi motus agnoscitur. Quis pro dignitate laudabit pallorem ita in eius facie florecentem, ut mali Punici corticem, aut cuiuspiam alterius pallentis pomi colorem suauis odore coniunctum? Talis profecto est verè temperantium vita, durior illa quidem, sed quæ

Psal. 132.

variorum atque optimorum fructuum dulcedinem continet in cellis spiritualibus: & spirat, ut scriptum est, alijs quidem odorem mortis in mortem, alijs autem odorem vite in vitam. Quis non admiretur firmum & stabilem & constantem doctrinæ eius sermonem, quem nocte & die facere non desinebat, ut, quemadmodum de magno Basilio diuus Gregorius ait, & tranquille reprehenderet, & docendo laudaret: & vtrunque ita moderaretur, ut neutra ratione offenderet: sed & in reprehendendo patris dulcedinem, & in laudando grauitatem seruaret: ut nec lenitas dissoluta, nec grauitas aspera: sed illa prudens, hæc modesta, vtraque sapiens videretur. Quid vobis describam virum, quem antea Paulus expressit, cum magnum illum Pontificem carolos penetrantem laudaret? Illuc enim vsque audet oratio peruenire: si quidem Chris-

Esa. 52.
Sanctorum incessus.

tos

Vita temperata.
2. Cor. 2.

tos

stos esse didici eos, qui secundum Christi praecepta viuunt. Hic totus erat dulcis, totus amabilis: qui cum adhuc esset in terra, à spiritu sublatu, terram reliquerat, & extra carnem & mundum semper erat: vitamque his, quae cernuntur, agebat sublimiorem, diuinas illas formas suscipiens, quae cum inferioribus & mutabilibus istis non commiscuntur. Verè purum Dei speculum semper fuit, lumini lumen adiungens, & splendidus obscuriori. Cum Angelis versabatur, cum Archangelis Deum collaudabat, Deo homines consecrabat, & superiori mundo per sanctum baptismum, atque alia spiritalia munera procreabat. Quis hæc & his similia de viro diuino pro dignitate recensere? Quis orator, quis diuinarum narrationum scriptor hæc, vt decet, persequetur? Vtinàm adesset diuus Gregorius, vt nunc etiam magnum Basilium laudaret. Nam huius sancti viri sunt multæ magnæque virtutes, & ad sancti Basilij mensuram accedentes. Sufficit autem discipulo (ait Dominus) si sit sicut magister eius. Vtinàm, inquam, beatus ille adesset, qui virtutes has dignè pronuntiaret. Neque enim ego, qui nec dicendi facultate, nec scientia valeo, sum ad illas idoneus explicandas. Itaque veritus, nè similis ei deprahenderer, qui talentum vnum accepit atque defodit, & in periculum inciderem: illis argumentum materiamque suggesti, qui res ab illo gestas valent conscribere. Sed adhuc quidem ad radicem montis versamur. Necessè est autem, vt quæ vir optimus post reditum gessit, paucis exponamus.

Vixit ne (vt rursùm vtar illis verbis, quæ de magno Athanasio diuus Gregorius scripsit) vt tanti populi præfectum oportebat? Non docuit autem, quemadmodum vixit? In adeundis periculis pro veritate cuiuspiam cessit? An ex certaminibus minus honoris, quàm alij, reportauit? An post reditum aliquid de pristina virtute constantiaque remisit? Nequaquam: sed isdem semper in eius vita, tanquam in lyra, concentus fuit. Facta, verba, certamina, pericula, quæ ante reditum, quæ post reditum ab illo gesta sunt, perpetuam viri constantiam probitatemque testantur. Nam posteaquam recepit ecclesiam, ita se comiter benigneque gessit, vt ne inimicis quidem reditus eius fuerit iniucundus. Verùm hæc alij admirentur & laudent, quibus ocium est paruas etiam illius res gestas admirari. Cum paruas dico, eum cum seipso, & res illius inter ipsas comparo. Pauca enim ex rebus ab illo gestis satis essent ad alium illustrandum. Quæ igitur per nouum hunc Athanasium post eius reditum Deus gesserit, videamus. Nemo putet, eum ex rerum perturbatione vllam spiritalium munerum iacturam fecisse, aut ea villo pacto fuisse immunita. Quin etiam aucta cumularaque sunt, vt ex ijs, quæ pauca de multis commemorabimus, intelligetis.

Vos, qui reditum eius memoria tenetis, non ignoratis magnam ac diuturnam, antequàm reuenteretur, pestem extitisse: quæ quidem ita seuebat, vt, nisi hic à Deo electus, tanquam alter Phinees, obstitisset, omne genus hominum atque omnis ætas interijisset. Quomodo autem placatus est Deus? Supplicationibus, quas ipse cum Christi studioso populo adhibuit, à sanctissima magna Ecclesia incipiens, vsque ad ædem sanctæ & immaculatæ Domine nostræ, Dei genitricis semperque virginis Mariæ, quæ in Blachernis colitur. Dum igitur supplicationes ad Christum Deum nostrum, quem ipsa Virgo de Spiritu sancto concepit, fierent, pepercit ille populo, angelumque cohibuit, qui ciuitatem sine intermissione percutiebat. Imitatus est in hac re vir admirabilis David Prophetam, qui, cum propter populi enumerationem pestis debaccharetur, dicebat ad Deum: Ego peccaui, dem ego penas. Isti quid peccauerunt? Et postquam vidit angelum in area Ornan Iebusæi, orauitque eum, immò verò Dominum, nè extenderet manum in Hierusalem, exauditus est. Quamobrèm & altare constituit in ipsa area, & Domino boues immolauit, & placatus est, & mors seuire desijt. Nonne magnus ac mansuetus Euty chius, offerens rationabile & incruentum sacrificium Deo, idem effecit? Neque enim aliter extentas manus demississet, nisi populi salutem impetrasset. Ab eo igitur die, vsque ad beati viri vitæ finem, Christus Deus noster à populo prouocatus iram cohibuit. Ac reditus quidem ipsius primum opus hoc fuit, quo salutem omnibus communem impetrauit. Aliud, quod per eum Deus omnipotens fecit, videamus.

Nobilis quidam puer, qui apud Calopodium Augustæ primicerium manebat, immo verò ab eo nutritus fuerat, aduerso quodam casu in oculo iniuriam acceperat, & magno in discrimine versabatur. Nam medici, qui eum curabant, adiumenti nihil attulerant: sed contrà potius morbum auxerant. Quamobrèm ad optimum medicum con-

Ecc fugit,

Christi qui
sint.

Matth. 10.

Matth. 25.

Vt se gesserit S. Euty chius, restitutus sedi suæ.

Seruissimam pestis graffatur.

Num. 25.

Supplicationibus ab Ecclesia ad Ecclesiam factis, pellitur.

2 Reg. 24.

fugit, qui solis precibus valebat morbum expellere. Quod & factum est. Nam solita precatione adhibita, precioso oleo laborantem oculum inunxit: & Dei gratia restitutus est sanitati. Sed aliud admirabilius videamus.

Cum Cyrillo Catulo multis annis vxor vixerat. Quæ cum in aquam intercutem incidisset, & multum in medicos impendisset, nihil opis inuenit, sed de salute desperabat. Hanc maritus in varia loca ducendam curauit, fore sperans, vt aëris mutatione conualesceret. Fortè tunc vir sanctus in Paleatico morabatur. Quod cum ille Christi vxorisque suæ amans intellexisset, & viro sancto notus esset, nulla interposita mora, mulierem ad eum duxit, supplicans, vt pro illa Deum obsecraret, vt à morbo liberaretur. Sic autem intumuerat, vt molem ventris eius spectantes omnes admiraremur. Verùm cum ille præcatus esset, & oleo sancto vnxisset, dimisit eam. Post aliquot autem dies cum vir sanctus eodem in loco esset, vir duxit vxorem suam, gratias agens Deo, & omnibus ostendens eam ab illo morbo & calamitate liberatam. Sic enim tumor ventris euauerat, vt eo morbo nunquam laborasse videretur. Quo quidem miraculo perspecto, multi collaudabant Deum. Erat autem mulier illa annorum amplius quadraginta. Verùm nè quibusdam narrare videar incredibilia, finem faciam. Neque enim vltra Gades, vt diuus ait Gregorius, transeundum. Et magnus ille Nyssenium Pontifex Gregorius, docens orationem non esse longius protrahendam, quam gratiarum mensura patiatur, de sorore sua sic loquitur: Hæc ab illa gesta sunt omnia: quæ licet incredibilia videantur, vera tamen sunt, & credibilia apud eos, quibus ea planè nota fuit. Sin aliqui carni nimis addicti, fieri non potuisse putant: hi nesciunt, pro ratione fidei munerum fieri distributionem: vt fide pusillis parua tribuantur, magna autem illis, qui fidei sunt amplitudine præditi. Verùm nè Dei muneribus detrahendi occasio detur incredulis, sublimiora miracula prætermittimus, hæc, quæ recensuimus, satis esse ad historiam absoluendam existimantes. Quæ quidem verba de magno item Eutychio dicta scriptaque intelligantur.

Cum igitur Dei seruus cursum confecisset, fidemque seruasset, deinceps repositam sibi iustitiæ coronam expectabat. Vixit, posteaquam reuocatus est & in sublimem sedem restitutus, annos quatuor & menses sex: vt omnes vitæ ipsius anni fuerint septuaginta. In eo autem ocio quos aduersus omnem hæresim, spiritu sancto adiuuante, sermones conscripserat, omnibus fidelibus & Orthodoxæ atque Apostolicæ Ecclesiæ filijs promulgauit, cum eos exemplo prius & vita planissimè & apertissimè comprobasset. Docuit non esse fimo & luto, hoc est, vitæ caducæ & rebus istis instabilibus inharendum. Hanc enim vitam esse veluti figuli rotam, quæ assidue impletur & circunvoluitur: aut Lunæ similem, quæ perpetuis mutationibus obnoxia, nunquam in eodem statu permanet. Cum igitur ita vixisset, vt viuendi norma posset esse Pontificibus: sic autem docuisset, vt rectæ disciplinæ regulam dogmata eius continerent: cupiebat iam dissolui, & esse cum Christo, licet propter multorum salutem in carne manere magis esse necessarium iudicaret. Sed ipsum quoque, cum homo esset, animi à corpore seiunctionem subire oportebat. Quæ quidem de re quotidie philosophabatur, & eadem, quæ Basilij & Gregorius, sentiebat & loquebatur. Quorum vnus: Carnem, inquit, despice, quæ præterit: animum cura, qui est immortalis. Alter autem: Vtinam, inquit, grauem hanc exuar tunicam, vt accipiam leuiorem.

In his ille versatus, & semper hæc meditans, & cum magnis patribus ita viuens, vt non minus Basilij, & Gregoriorum, & magni Dionysij, & reliquorum sanctorum Patrum, Apostolorum & Prophetarum sermones & dogmata, quam aërem hunc spiraret, tamen quibusdam mente imperfectis suspectus erat, quasi ab eis in resurrectionis ratione dissentiret: cum tamen homines stulti non intelligerent, nec de quibus loqueretur, nec quæ affirmaret. Quid mirum est, si puerili mente præditi, sic de ipso sentirent, cum Dominus ac Deus noster in digito Dei demonia eiiciens, in principe demoniorum ea eiicere putaretur? Quid de diuo Paulo: Cum in Areopago de Iesu deque resurrectione loqueretur, nonne dictum est: Quid vult nugator hic dicere? Quid quod Basilij virtutum fundamentum, & sancti Spiritus propugnator, ab imperfectis existimatus est, Deum esse Spiritum sanctum, non confiteri? Quæ cum ita sint, non est mirum, si & de hoc sacro capite, magno diuinoque viro Eutychio, qui fuit Ecclesiæ columna & lumen, & venerandis Patribus omnino similis, tale quiddam suspicari sunt isti, qui resurrectionis rationem non capiunt. Absit enim, vt rectis Ecclesiæ sanctæ & Apostolicæ dogma-

Luc. 11.
Act. 19.

Vita hæc
quibus co-
paranda.

Hydropicæ
sanitati re-
stituit.

Oculus læ-
sus sanatur.

dogmatibus contraria vnquam senserit. Plena sunt eius orationes sententijs hac de re sanctorum Patrum. Qualis est illa diui Gregorij. Inquit enim: Si quis dicit, Christum irā nunc deposuisse carnem, vt ab ea nudam diuinitatem & esse & venturam asserat, is aduentus eius gloriam nē videat. Quis igitur fieri potest, vt cum hanc suis in sermonibus sententiam posuerit, ab illis discrepārit? Neque enim aliter loquebatur, ac sentiebat. Absit. Cor illi prauum nunquam fuit, nunquam animus duplex. Non ignorabat ille, cum ex animo & corpore itā constemus, vt corporis ministerio & opera animus vtatur, fore, vt si rectē simul se gesserint, simul etiam bonis immortalibus perfruantur: & corpus si afflictum fuerit, & in seruitutem redactum, supplicia simul cum anima vi-
ret sempiterna. Vtrunque enim simul aut coronatur, aut condemnatur. Oportet 1. Cor. 5. enim omnes sisti ante tribunal Christi, vt quisque recipiat, quæ per corpus gessit, siue bonum, siue malum. Nam vtrunque in hac vita simul operatur: & vtrunque ante Christi tribunal sistendum est. Iustum autem erit tribunal illud. Ibi non erit acceptio personarum, nec dimidia ex parte iudicium fiet: sed (vt Ecclesiastes ait) cuncta, quæ fiunt, Eccle. 12. adducet Deus in iudicium pro omni abscondito, siue bonum, siue malum sit. Quod quidem iudicium idē iustum erit, quia post resurrectionem nec corpus sine anima, nec anima sine corpore, cum quo semper vixit, vnquam reperietur: sed immortalitatis pulchritudine corpus simul cum anima decorabitur.

*Aduerte, Lector, quod is est ille Eutychius Constantinopolitanus Patriarcha, quo cum quaestio-
nem de resurrectione habuit diuus Gregorius Papa, dum in ea ciuitate is sedis Apostolicæ Rpoeris-
rium ageret, quemadmodum habes in libro Moralium 14. cap. 31. et 32. Et licet hic auctor illum ab erro-
re excusare contendat, præfatus tamen vir sanctus aperte testatur, eum in hoc articulo cecidisse: licet
ante mortē sese correxerit. Quod ipsum multis sanctis viris accidisse cōperimus. Lege prædictū cap. 32.*

Hæc ille, & his sublimiora considerans, cupiebat à corpore discedere, & ad Domi-
num proficisci, & illis Dauidis verbis utebatur: Quemadmodum desiderat ceruus ad
fontes aquarum, itā desiderat anima mea ad te Deus: Et, Quando veniam, & apparebo Psal. 42.
ante faciem Dei? Videbat & calamitates, quæ huic magnæ ciuitati erant euenturæ: &
instituta studiaque nostra non bona, & die ac nocte Deum clementem precabatur, vt
vel minas remitteret, & ciuitati nihil inferret mali: vel sibi vitam adimeret, nē afflictio-
nem eius intueretur. Et, quæ precatus est, impetrauit. Voluntatem enim timentium se Psal. 144.
facit Dominus Deus, & preces eorum exaudit, & seruat eos.

Hæc illo precante ac supplicante, exauditus est statim, vt indicant illa Prophetæ
verba: Adhuc loquente te, dicam, Ecce adsum. Instabat tempus, plenitudo tem- Esa. 65.
poris, corona anni, immò verò annorum bonitas, celebritas celebritatum, vniuersæ
resurrectionis primitiæ, Christi Dei nostri Resurrectio, in qua lætatur cælum & terra: de
qua dicit diuinus ille Dauid: Hæc est dies, quam fecit Dominus, exultemus & lætemur Psal. 117.
in ea: & constitui iubet diem solennem in condensis vsque ad cornu altaris, id est, ad
angelicas vsque virtutes: quemadmodum & scissum velum declarat, cælestia terrestri-
bus aperiri, & res procreatas vna omnes voce procreatorem ac Deum suum collauda-
re, iuxta illud: Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Cum igitur hanc diem hilari
animo is celebrasset, qui de illa itā differuerat, vt nemo alius, cumque sanctissimam ma-
gnam Ecclesiam lustrasset, & sacra lauacra constituisset, omnes Pontifices & sacerdo-
tes & Imperatorem & Senatū atque vniuersum Dei populum salutauit: cum tamen
multi id, quod fiebat, ignorarent, ac ea de more fieri arbitrarentur. Ipse autem solus
rem nouerat.

Quomodo hæc ego nunc sine lachrymis possum commemorare, qui miser eo die Obserua hic
amplius, quam solebam, angelicam ipsius faciem osculatus sum? Cum enim id bis ter-
Auctoris
que fecissem, fatiari non poteram. Et cum ex me quereretur, cur ita sepe id facerem: Quia,
singularem
inquam, hodiè tantum mihi licet. Atque ita contra me prophetaui. Quod vtinam non
cum beato
fuisset: prius enim, quam ille, mortuus sum: solus relictus sum orphanus, solus margi-
viro famili-
ritam amisi, solus thesaurum in agro condidi, solus aberro, tanquam ovis non habens
arritatem.
pastorem, solus lugens & moerens obambulo totum diem. Paulò post autem omnes,
qui bonorum ipsius participes extiterunt, verba illa mecum, vt arbitror, pronuncia-
bunt: Extinctum est lumen oculorum nostrorum. Erepta nobis est lux animarum. Vi-
tæ nostræ praesidium est dissolutum. Concordiæ signaculum ereptum est, & charitatis
vinculum sublatum. Imbecillum firmamentum confRACTUM est. Propter te, pater, nox
etiam pro die in vita pura splendebat: nunc dies etiam in tenebras conuertetur. Sed

Luc. 23.

lamentationibus, præsertim ante tempus, non est indulgendum, nè illud ab eo audiamus: Nolite flere super me.

Cum igitur sacrificium totum explisset bonus pastor, & vniuerso populo fideli sacrosanctum & salutiferum Domini nostri Iesu Christi corpus distribuisset, in sanctum Episcopium reuersus, modicum cibum cum solitis familiaribus hilari vultu cepit. Post cibum autem cum paulisper quiescisset, & tempus, quo lampades accendebantur, exigeret, vt ad officium vespertinum accederet, contractio quædam totum eius corpus inuasit. Quamobrem quidam e clericis religiosissimis eum obsecrabant, vt conquiesceret: sed precibus efficere non potuerunt, quominus iret ad officium vespertinum. Sancto igitur spiritu confirmatus, in sanctam Dei Ecclesiam se contulit. Populus autem illum expectabat. Omnes enim illum semper quidem, sed tunc potissimum, cum Apostolica erat stola indutus, adspicere cupiebant. Cumque varias preces vespertinas cum illa persoluisset, sacrum altare osculatus est, fidelemque gregem Deo commendauit. Et ex altari visibili quodammodo ad inuisibile, de virtute in virtutem progrediens, preces peregit, clausis omnibus sensibus, & a populo totus separatus. Reuersus igitur in Episcopium, in lectulo suo decubuit, vehementique febre circa mediam noctem correptus est. Atque ita mansit septem dies, assidue precibus incumbens, sequæ signo crucis mu-
niens.

Acri febre corripitur.

Cum igitur morbi vis intenderetur, idque ad religiosi Imperatoris Tiberij aures peruenisset, ea re valde perturbatus, ciuilibus omnibus curis intermissis, de illo sollicitus erat, medicosque præstantissimos misit, qui eum curarent, a quo multi varique morbi curati fuerant. Qui sanè medici plus ex eius doctrina opis perceperunt, quam illius corpori contulerunt. Nullum enim medicamentum sibi passus est adhiberi: Preceptum, inquit, posuit, & non præteribit. Medicum habeo, qui mihi pro arbitratu suo medebitur. His auditis, Imperator magno cum desiderio & fide beatum virum inuisit, primum quidem, vt ab illo benedictionem acciperet, deinde vt intelligeret, quis post illum pastor esset populum gubernaturus. Benedixit ille quidem Imperatori, sed alterum retinuit, non quòd ignoraret, sed propter quasdam causas, quas, Deo sibi aperiente, ipse nouerat. Quare cum ea, quæ res & tempus postulabat, cum Imperatore locutus esset, hilari, lætoque vultu ille discessit. Ego autem à quibusdam Imperatoris familiaribus accepi, ei fuisse à sancto viro prænunciatum, celerem ipsi mortem instare. Idque verum fuisse, euentus docuit. Nam quatuor post mensibus è vita decessit Christi amantissimus Imperator.

Psal. 148. Nullam sibi paritur fieri medicinam.

Gen. 49. Obdormit in Domino.

Cum totam igitur hebdomadam ægrotasset vir ille simplex moribus, & gubernandi scientia multiplex, sapiens oratione, & merte sapientior, magnus Patriarcha, pro omnibus Deum orans mente firma, usque ad septimam horam Dominicæ primæ post Pascha, (decebat enim septimam quietis propriam perficere) cumque omnibus benedixisset, vt olim Iacob filijs suis, colligens & ipse nouus Iacob pedes suos, circa nonam aut decimam noctis horam, in Dei manus spiritum suum commendauit: & ex hac vita discedens in senectute bona, ab angelis ad cælestes choros sublatus est. Quod quidem ex duobus miraculis, quæ tunc acciderunt, facile intelligi potuit. Cum enim anima eius à corpore sciungeretur, vniuersus populus in Ecclesia clara voce exclamauit: Kyrie, eleison: postquam chori præfectus lucernæ precationem absoluisset, ac diceret: Miserere nostri, Domine, miserere nostri secundum magnam misericordiam tuam. Domine exaudi & miserere. Conuersus igitur populus fidelis à ministro, magno cum clamore ad Deum remisit pastoris & doctoris animam sanctam, irà gubernatore Deo rem moderante. Quis hoc non admiretur? Quis non item illud, quòd nec eius oculi, nec reliquæ corporis partes vllius opera, vt componerentur, indigerunt? Quandoquidem & oculi irà decorè sub palpebris conditi sunt, vt dormientibus solent naturaliter. Labra autem aptè conclusa sunt, & manus ante ipsum pectus complicata: totum denique corpus tam decorum sponte sua situm habitumque retinuit, vt nullius opera aut manus requireretur: mirumque esset, quòd diuina illa anima suum ipsius corpus tam bene composuisset.

Totum corpus mortis optimè componit sese.

Sed quid deinde sit consecutum, videamus. Rursùm Basilium alter declaratus est, de quo magnus hæc dicit Gregorius: Cum iacturam ciuitas sensisset, se vt pupillam derelictam conquesta est: peregrinationem, tanquam tyrannidem, incusauit: & animam comprehendere, quasi manibus aut precibus retineri posset, concupiuit. Cum igitur omnia

omnia funeri necessaria parata essent, sanctus ipse sanctorum manibus sublatus gestabatur. Certatim autem singuli vel oram vestimenti, vel sacrum feretrum attingere studebant. Quid enim corpore illo sacratius aut purius? Alius ad eos, à quibus gestabatur, appropinquare: alius ad spectu tantum, tanquam ex illo quoque proueniret utilitas, frui cupiebat. Plenæ erant plateæ, plenæ porticus: omnes ad ium fenestræ, omnia tecta & fastigia & culmina referta erant. Premebant se mutuo, qui præbant, qui sequebantur, qui propè erant, qui aduentabant, innumerabilis hominum, ætatum omnium multitudo, omnes, qui apud Imperatorem in honore erant, in primisque Præfectus vrbs, qui omnes in viri sancti funere honestando superauit. Interfuit etiam Imperator, nisi ea cura eum detinisset, nè aliquis tumultus in populo nasceretur. Omne militum genus interfuit, omnes sacerdotum ordines, monachorum innumerabilis multitudo. Psalmorum cantus cum lamentationibus contendebant. Cedebat perturbationibus philosophia. Nostri cum externis, externi cum nostris contendebant, vtri magis lugentes plus perciperent consolationis. Illud admirabile fuit atque incredibile, quod ex tot hominum millibus nemo vllum in periculum incidit, præsertim cum multæ etiam sceminae, onus in vtero gestantes, videnti diuini corporis gratia accederet. Atque, vt aliquem epitaphium adiungam, externis honoribus interior cumulatur. Multorum quidem lacrymas excitauit, sed ea maior gloria fuit, quod omnium animis defixus inhærebat. Corpus, vix rapientium manibus euitatis, in sanctorum Apostolorum templum illatum est, & in sanctorum Patrum tumulo conditum. Appositus est Patriarchis Patriarcha, Præconibus magnus Præco, Martyribus Martyr, Apostolis, qui per eorum vestigia semper inceserat, vbi sanctorum etiam Apostolorum, Andreae, Lucae & Timothei, corpora conuiescunt, ante ipsum altare, ad basim eius, (quem quidem locum sibi ipse viuens elegerat) vt ne post obitum quidem ab altari sancto corpus eius recederet: cum anima eius altari in caelis assisteret, atque ibi cum sanctis angelis & apostolis pro vniuerso populo preces effunderet. Aequum erat, vt corpus, quod cum illa anima coniunctum fuerat, quod cum illa simul inceserat & certamina pertulerat, in terra nõquàm ab almo altari seiungeretur, sed cum populi sacerdote supplicante, & munera Domino Deo offerente, pro populo suo & ciuitate quodammodo supplicaret. Nam corpora sanctorum, parem cum animis ipsorum vim habent. Preciosa enim in conspectu Domini, mors sanctorum eius. Et, Protegam ciuitatem hanc, inquit Dominus, propter me & propter Dauid seruum meum. Magnæ nobis consolationi sunt Sancti, qui per fidem expugnaverunt regna, adepti sunt repromissiones, & plus valent post vitæ commutationem.

Eccè magnifican-
cti viri sepultura.

Psal. 115.
& 4. Reg. 19.
Heb. 11.

Agite nunc etiam Magni Basilij laudatores, mihi orationis paupertate laboranti opitulamini. Ego plura quidem cupio præterire: sed aliud me post aliud trahit, & tanquam in corpore, omnibus partibus æquè pulchro, quicquid occurrit, pulchrius videtur, & orationem ad se conuertit. Agite igitur egregias illius dotes persequimini, vos, qui illarum & laudatores, & testes existitis. Præclarum inter vos certamen suscipite viri simul ac sceminae, adolecentuli & virgines, senes & iuuenes, sacerdotes & populus, monachi & qui cum alijs viuitis, qui in contemplatione, & qui in actione versamini. Alius aliud eius in ieiunijs & precibus, tanquam corporis & materiæ esset expers, studium laudet. Alius in vigilijs & psalmis decantandis constantiam. Alius asperam atque incredibilem in victu duritiem, aut animi demissionem. Alius obliuionem iniuriarum, qua quidem in primis exercebat, ex Apostoli præcepto ita dicentis: Sol non occidat super iracundiam vestram. Omnis igitur illius chorus, vos, qui circumstatis, qui suggestum attingitis, qui estis inferius, qui ex nostris aut externis adestis, mecum laudationem conficite. Alius alias huius noui Basilij virtutes celebrate. Qui in iudicijs præseditis, legislatores laudate. Qui ciuitatem regitis, ciuè. Qui ex populo estis, popularem. Qui eruditione delectamini, magistrum. Virgines, virginem. Coniuges, castum. Qui solitudine gaudetis, amantem solitudinis. Qui frequentia iudicem. Qui simplicitate, duricem. Qui in aduersis, consolatorem. Senectus, baculum: Iuuentus, disciplinam: Paupertas, largitorem: Opulentia, custodem. Videntur mihi & viduæ defensorem, & pupillipatrem, & inopes pauperum studiosum, & hospites hospitalem, & fratres fratrum amantem, & agroti medicum cuiusque morbi ac medicinam, & sani sanitatis conseruatorum, & omnes deniquè eum laudibus efferre, qui omnia factus est omnibus, vt

Catalogus
virtutum
eius & san-
ctorum ex-
ercitiorum.
Ephes. 4.

omnes aut plurimos lucraretur. Ego quidem sic amborum patrum virtutes laudibus immiscui, vt lautiore apparatu conuiuas eiusmodi epulis gaudentes acciperem. Vobis autem, qui tanto studio iusta magno Eutychio persoluistis, nihil aliud consuluerim, nisi vt ad illum semper respiciatis: atque semper vos eum cernere, & ab ipso vos cerni existimetis. Hæc est laudum ipsius summa. Hic diuini viri virtutum thesaurus.

Vos autem, qui me benignè audiuitis, tuque in primis diuinum sacrumque caput, meæ orationis paupertati veniam date. Mosaicum illud de agni esu mandatum expendite: quod ita se habet: Decima die mensis primi tollat vnusquisque agnum per familias & domos suas: sin autem minor est numerus, quàm vt sufficere possit ad vescendum agnum, assumet vicinum suum, qui coniunctus est domui suæ. Si ad vnus agni esum multos conuocandos præcepit, quid ad vnus pastoris, & talis pastoris laudationem fieri præcepisset? Ego, sancte pater, cum tuis laudibus celebrandis par esse non possem, legi obtemperans, non pauperes vicinos, sed æquales tuos ac pares, viros eximios conuocaui, non vt agnum vnus edi conspicerent, sed vt pastorem & peregrinationis socium collaudarent. Aequum est enim, vt homines priuati, & qui argentum non habent, id est, qui orationis diuitijs carent, eant ad aquam viam, & ex proprijs puteis & fontibus hauriant: Neque enim fas est ad alienos fontes, hoc est, ad externam disciplinam & scientiam proficisci. Quæ igitur, pater sancte, ex tuis rectè factis assequi potui, ea prompto animo sitientibus propinaui. Quæ autem vires meas superabant, ea sapientibus reliqui persequenda: quorum verba, sicut scriptum est, sunt tanquam stimuli & clauis igniti. Da enim sapienti occasionem, & sapientior erit. Innotesce iusto, & adijciat, vt suscipiat te. Et diuus Apostolus: Vestra, inquit, abundantia illorum inopiam suppleat, vt & illorum inopia vestra sit abundantia supplementum, vt fiat æqualitas. Et, Quæ desunt Christi afflictiones, eas impleo in carne mea. Et rursùm: Quæ enim mihi deerant, ea venientes fratres impleuerunt. Et vos igitur, viri perfecti, qui viri huius sancti, diuinique patris ac magistris laudatores ac veri filij estis, animi mei studium & pensionem boni consulite: & quod laudationi deest, implete: immò verò totum hoc onus suscipite: vt impleatur id, quod scriptum est: Frater fratris fultus auxilio, ciuitas firma atque munita.

Tu verò beatissime ac sanctissime pater, è cælo nos adspice, & vitæ nostræ cursum ad salutem dirige, vt cum hinc decesserimus, recipias nos in sinum Abrahamæ, & in æterna iustorum tabernacula, vbi puritas atque perfectius, quæ abs te de sancta & eiusdem essentia & sempiterna Trinitate didicimus, videamus. Eam, pater, pro nobis famulis tuis, & pro grege tuo, & fidelissimo hoc Christi que amantissimo populo deprecare, vt æterna bona consequamur, in Christo Iesu Domino nostro: Cum quo, Deo & Patri gloria & adoratio, simul cum sancto & bono & vitæ largitore Spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

VITA S. WILHELMI ABBATIS ROSCHILDENSIS IN DANIA, AB EIVS QUIDEM DISCIPULO conscripta, sed per F. Laurentium Surium aliquot locis in compendium redacta, plerumque etiam phrasi mutata.

Aprilis 6.

Dat operã literis.



Beatus Vuilhelmus ex nobili ortus profapia, venerabili viro Hugoni Abbati S. Germani de Pratis apud Lutetiam Parisiorum, à parentibus traditus est, rectè ac piè institendus. Acceptus est ab illo perbenignè, siquidem nepos illius erat, curatumque vt liberalibus literis accuratè imbueretur. Et in ipsa quidem adhuc tenera ætate, cum prima etiamnum literarum rudimenta poneret, diligenter considerabat, vt monachi intra cœnobium residerent, lectarent, cantarent, in preces inculcerent. Itaque instar solertis apiculæ ex illorum bonis studijs, tanquam flosculis quibusdam, mel-la sibi colligens, in pectoris sui aluuario congeffit, puerulusque meditari cœpit, quod postea ætate maturiori exerceat. Porro in studio literarum, felici